

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Česká stopa v objevování kontinentů: vizualizace trasy českého polárníka Eskymo Welzela
během jeho třicetiletém pobytu v severní Asii na základě dostupných zdrojů**

**Czech footprint in continent discovery: visualisation of the route of Czech polar explorer
Eskymo Welzel during his 30-year stay in North Asia based on available sources.**

Lucie Stieberová

Plzeň 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Česká stopa v objevování kontinentů: vizualizace trasy českého polárníka Eskymo Welzela během jeho třicetiletém pobytu v severní Asii na základě dostupných zdrojů“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne.....

v.r. *Lucie Stieberová*

Poděkování

Především bych touto písemnou formou chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce, panu RNDr. Jiřímu Preisovi Ph.D. za jeho rady v průběhu zhotovení bakalářské práce, ale také za čas, který mi byl ochoten věnovat během konzultací. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině za podporu během celého studia.

Obsah

Úvod.....	6
1 Vymezení území.....	10
2 Rozbor literárních zdrojů.....	11
3 Fyzicko-geografická charakteristika Severní Asie.....	13
3.1 Fyzicko-geografické celky	13
3.2 Geologie a desková tektonika.....	15
3.3 Klima	16
3.3.1 Klimatický klasifikace.....	16
3.3.2 Vzduchové hmoty ovlivňující klima	17
3.4 Hydrologie – řeky a jezera.....	19
3.5 Biogeografie	21
4 Socioekonomická charakteristika Severní Asie.....	23
4.1 Administrativní členění Sibiře.....	24
4.2 Administrativní členění v historii	25
4.3 Historické souvislosti	26
4.4 Srovnání historické a současné situace na území Sibiře.....	27
5 Transsibiřská magistrála	30
6 Životopis Jana Eskyma Welzela	32
7 „Welzlologové“	33
8 Vizualizace cest Jana Eskymo Welzla	35
8.1 Počátek cesty z Irkutska na Novou Sibiř (1894-1897).....	35
8.2 Ostrovy Novosibiřské 1899	40
8.3 Cesta do Nome zima 1901 – podzim 1902.....	46
8.4 Polárním listonošem	48

9	Porovnání historické mapy se současnou	52
9.1	Úsek Irkutsko - Jakutsko	52
9.2	Novosibiřské ostrovy	55
10	Databáze místopisných pojmů	57
10.1	Ostrovy	57
10.2	Města, osady	59
10.3	Řeky, úžiny, oceány	60
10.4	Pustiny	61
	Závěr	62
	Seznam použitých zdrojů	64
	Seznam tabulek	69
	Seznam obrázků	70
	Seznam příloh	71
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Předložená bakalářská práce se zabývá cestou Jana Eskymo Welzla během jeho třicetiletém putování přes území Sibiře, konkrétněji cesty ze zvoleného výchozího bodu, města Irkutska, na Novosibiřské ostrovy. Asi si říkáte, kdo je Jan Eskymo Welzl. Mnoho českých obyvatel nemá ponětí, kdo tento dobrodruh byl. Již v mladistvém věku v roce 1884 se vydal na výpravu ze Zábřehu do Janova. Z Janova se vydal směrem na Terst, do Bosny, Srbska, Rumunska a zpět do Zábřehu. Pro představu ušel cestu bezmála dlouhou 4 937 km. Další výpravu podnikl v roce 1894, která je popsána v této bakalářské práci.

Dané téma si autorka vybrala z jediného důvodu, aby čtenářům přiblížila tohoto dobrodružného člověka, který podnikl cestu na Daleký Sever¹. Zároveň se chtěla dozvědět více o cestách, které podnikal během svého života. V dnešní době je téměř nevídané, že by se kdokoli do takových končin vydal, tak jako on.

Podobné cesty podnikli však i jiní cestovatelé, aby se přiblížili pravdě Welzlova putování, zda opravdu podnikl cestu, která je tématem této práce. Nejznámějším „Welzlologem“² je Martin Strouhal, který o této cestě sepsal knihu a také i dokument.

Začátek bakalářské práce se zabývá vymezením zájmového území, které se nachází na asijské části Ruska, též také nazývané Sibiř nebo Severní Asie. To bylo vybráno z důvodu odehrávající se převážné části trasy tohoto cestovatele.

Tato práce se skládá ze dvou částí, a to teoretické a praktické. Teoretická část bude věnována fyzicko-geografickému vymezení Severní Asie a podrobnějšímu přiblížení podmínek, ve kterých J. E. Welzl cestoval po dobu jeho cest. Je rozdělena do 5 dílčích kapitol. První kapitola se věnuje fyzicko-geografickým celkům, které se nacházejí na území Sibiře. Druhá dílčí kapitola se věnuje socioekonomické charakteristice daného území a s tím i souvisejícím porovnáním dřívější a současné situace. Především je popsána dřívější situace v době, kdy Jan Eskymo Welzl touto částí území cestoval. Další kapitoly se věnují popisu důležitých částí pro zpracování praktické části, jako je např. Transsibiřská magistrála a životopis samotného Jana Eskymo Welzla. Poslední kapitola této části se věnuje popisu „Welzlologů“.

¹ Daleký Sever – z geografického hlediska se jedná o region Sibiře a Novosibiřských ostrovů

² Welzlolog – Člověk, co se zajímá o J.E. Welzla a jeho cesty

V rámci druhé části bakalářské práce, tudíž části praktické, je hlavním tématem vizualizace cest J. E. Welzla a také rekonstrukce map dle dostupných zdrojů k danému tématu. Tato část je rozdělena do 3 dílčích kapitol. První kapitola, jak je již výše zmíněno, se věnuje samotné vizualizaci tras, která je rozdělena do jednotlivých podkapitol věnující se podrobnějšímu zkoumání jeho tras. Ke každé trase je vytvořena databáze navštívených míst a následná vizualizace pomocí online aplikace ArcGis online. Druhá kapitola této části se věnuje porovnání historické mapy se současnou. V poslední části je vytvořena databáze všech navštívených míst s porovnáním místopisného názvu dnes a dříve.

Cíle práce

Pro předloženou bakalářskou práci byly stanoveny tři hlavní cíle. Prvním cílem je zrekonstruovat a vizualizovat cesty Jana Eskymo Welzla během jeho třicetiletém putování Sibiří dle stěžejní literatury, a to knihy od Jana Eskymo Welzla „*Třicet let na zlatém severu*“.

Druhým cílem je seznámit čtenáře s fyzicko-geografickou charakteristikou zájmového území pro přiblížení podmínek při jeho cestování touto krajinou. Je velice pravděpodobné, že se fyzicko-geografické podmínky změnilo v bezmála 100 let od jeho putování.

Třetím cílem je vytvoření databáze navštívených míst, jak geografických, tak místopisných. Pro přehlednost bude tato databáze umístěna k jednotlivé cestě. Součástí tohoto cíle je vytvoření kompletní databáze, umístěná na konci předložené bakalářské práce.

Mezi vedlejší cíle patří porovnání dřívější a současné socioekonomické situace. Dřívější situace bude brána převážně ze stěžejní knihy této práce, která již byla zmiňována výše. Dalším vedlejším cílem je porovnání historických map se současnými a vytvoření přehledu o změně místopisných názvů.

Metodika

Pro zpracování a plnění cílů předložené bakalářské práce je hlavním úkolem shromáždění dostupných zdrojů pro co nejpřesnější vizualizaci tras a následnou rekonstrukci map. Jako zdroj vizualizace bude použita kniha „*Třicet let na zlatém severu*“ od Jana Eskymo Welzla doplněná o další dostupnou literaturu, konkrétněji „*Svoboda bod bodem mrazu*“ od Martina Strouhala. Dále je použita například kniha „*Hrdinové Ledového moře*“ od J.E.Welzla. Kompletní literatura bude sepsána v kapitole Rozbor literárních zdrojů.

Ke kapitole vizualizace tras byla vytvořena časová osa pro shrnutí celkové trasy a též k jednotlivým úsekům vytvořen tabelárně souhrn navštívených míst.

Metodou komparace bude v rámci praktické části vytvořeno srovnání současných a historických map a databáze ke srovnání současné a historické mapy k jednotlivým místopisným názvům.

Pro srovnání historických a současných map jsou použity mapy k danému tématu. Historické mapy se vážou k zájmovému území. První vybraná mapa nese název Sibirien z roku 1905, jež je zapsaná v německém jazyce. Byla vydána v Bibliografickém institutu v Leipzigu. K srovnání map ostrovů jsou použity mapy od Andree Richarda z roku 1881 a 1895. Nejstarší mapa se nazývá Karte der Nordpolarregion a zaujímá tehdejší vyobrazení Arktických oblastí stejně jako mapa North Polar Regions z roku 1895. Zmíněné mapy jsou k nahlédnutí v online databázi map: David Rumsey Map Collection, Cartography Associates.

K vytvoření databáze bylo nejdůležitější vytyčit místopisné zastávky a jejich názvy, jež byly brány ze stěžejní knihy „*Třicet let na zlatém severu*“ od Jana Eskymo Welzla. Dalším úkolem ke komparaci bylo shromáždění dostupných historických map. Zmíněná databáze je zpracována do tabulek s příslušnými místopisnými názvy. Pro vytvoření databáze ostrovů jsou použity historické mapy. První použitou mapou je s názvem Sibirien z roku 1905. Dalšími použitými jsou mapy od Andree Richarda. Pro úplné porovnání místopisných názvů je použita historická mapa vyobrazující území Aljašky z roku 1906 nesoucí název Alaska. Autorem je US General Land Office a vydavatelem Andrew B. Graham Co. Též je k nahlédnutí v online databázi map David Rumsey Map Collection, Cartography Associates.

Současné mapy použité v této práci jsou Školní Atlas světa (2009), Asie - Školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia (2016) a dostupné online mapy společnosti Google, Seznam a.s. a National Geographic Society.

Díky analýze výše zmíněných map bylo možné metodou komparace vytvořit analýzu historických map se současnými a shrnující tabulku s porovnáním místopisných názvů. V nadcházející praktické části budou specifikovány výše uvedené mapy, které byly použity v jednotlivých kapitolách.

Vizualizace dat

Vizualizace dat byla zpracována pomocí geografické aplikace ArcGIS a ArcGIS online. Jedná se o „*geografický informační systém určený pro práci s prostorovými daty*“ (arcdata.cz). V ArcGIS online byla označena místa jeho cest a zastávek. V rámci této online aplikace byly tyto data vyexportovány do příslušných mapových formátů. Ty jsou umístěny na konci podkapitol praktické části pro celkovou přehlednost.

1 Vymezení území

Zájmové území Severní Asie, nebo též geograficky označené jako Sibiř (Šára, Košnár 2005), se rozkládá na Eurasijské a z části Severoamerické desce (Wessel, Müller 2007). Sibiř se nachází na území Ruska, které je odděleno od evropské části Ruska pohořím Ural (jedná se o přirozenou hranici). Táhne se v délce téměř 2 500 km směrem od severu k jihu, počínaje pobřežím Severního ledového oceánu až po severozápadní část státu Kazachstán (WorldAtlas 2021). Poměrně velká část Sibiře spadá do úmoří Severního ledového oceánu a východní část do úmoří Tichého oceánu. Součástí Sibiře jsou také jednotlivé ostrovy v Severním ledovém oceánu, jimiž jsou např. Novosibiřské ostrovy a Severní země. Přirozenou hranicí mezi kontinentem Severní Ameriky tvoří Beringův průliv.

Z hlediska geografického je Sibiř rozdělena na 4 hlavní oblasti. Na západě se nachází Západosibiřská nížina, která je odvodňována řekou Ob a Jenisej do Karského moře. Napravo od řeky Jenisej se rozkládá Středosibiřská vysočina, kde v severní části nalezneme Severosibiřskou nížinu. Na východě území, které je odděleno řekou Lenou, se tyčí složitá řada pohoří, horských masivů a pánví. Mezi tyto horské masivy patří např. Verchojanské pohoří, pohoří Čerského a Kolymské pohoří. Území, jenž je vytyčené těmito pohořími se nazývá severovýchodní Sibiř, nebo také Ruský Dálný Východ. Nejmenším z regionů určujícím území Sibiře je oblast Bajkalu, ležící na jihu, jehož dominantou je jezero Bajkal (Britannica 2015).

Nejzazšími body Sibiře je na severu Čeljuskinův mys, který se nachází na poloostrově Tajmyr. Na východě se jedná o Děžněvův mys. Na jihu jižní část pohoří Sichote Alin a na západě pohoří Ural.

2 Rozbor literárních zdrojů

Pro vymezení území byla použita řada publikací. Mnoho autorů vymezuje území Sibíře odlišně. Příkladem jsou následující publikace.

Dle knihy od Anděla, Bičíka a Bláhy „*Makroregiony světa / Nová regionální geografie*“ vymezují autoři Severní Asii jako Ruský makroregion – Severní Asie a Postsovětský prostor. Dle nich tento makroregion zaujímá území od Baltského moře na západě až k okrajovým mořím Tichého oceánu na východě. Jižní hranice je tvořena pobřežím Černého moře, Zakavkazské republiky a také středními a vysokými horami. Oddělují postsovětský prostor až do oblasti, kde se nachází Východní Sibiř (Anděl, Bičík & Bláha 2019).

Pro další typ vymezení byla zvolena kniha od Rowntree a kol. „*Globalization and Diversity: Geography of a Changing World*“, kteří rozdělují Severní Asii na Evropskou část Ruska, Ural a Sibiř, Ruský Dálný východ a Kavkaz a Zakavkazko. Evropské Rusko se rozkládá na území států Ruska, Běloruska a Ukrajiny. Též popisují, že hranicí pro oddělení evropského Ruska od Sibíře je pohoří Ural (Rowntree a kol. 2014).

Posledním zvoleným typem vymezení je kniha od F.J. Havelky z roku 1926 „*Sibiř*“, kde je Sibiř vytyčena od Uralského pohoří po Tichý oceán. Na Severu je ohraničena Severním Ledovým oceánem, na východě Beringovým, Ochotským a Japonským mořem a na jihu Mongolskem, Mandžurkem a ruskou centrální Asií. Dále je dle ruské vlády rozdělena na Západní Sibiř s celkovou rozlohou 3 200 km², Východní Sibiř, která zaujímá plochu téměř 6 933,55 km² a Amursko-Přímořskou krajinou, jejíž celková rozloha činí 2 666,75 km² (Havelka 1926).

V této předložené bakalářské práci je používáno vymezení dle Rowntree a kol. (2014), kteří rozdělují Severní Asii na Evropskou část Ruska, Ural a Sibiř, Ruský Dálný východ, Kavkaz a Zakavkazko.

Hlavním stěžejním zdrojem, který byl použit pro zpracování praktické části, je kniha od Jana Eskymo Welzla z roku 2019 „*Třicet let na zlatém severu*“. Z této knihy jsou čerpána převážně podrobná místa pro zpracování map a vytvoření databáze navštívených míst během třiceti let jeho cest. Dle této knihy jsou vytvořeny také analýzy, zda cesta proběhla v uvedené data. Jedná se o knihu, která je vzpomínkou samotného Eskymo Welzla o jeho cestách.

Pro podrobnější analýzu jsou použity další publikace. Jednou z nich je kniha od Martina Strouhala „*Svoboda pod bodem mrazu*“, kde popisuje celkovou trasu a rekonstruuje mapu s místy, kde pravděpodobně Jan Welzl procházel. Nadále je tato publikace použita pro konkrétnější analýzu jednotlivých tras. V rámci této cesty vznikl dokument Expedice do Jakutska: Na konec světa, kde se Strouhal věnuje výpravě na Sever, aby poznal trasu Welzla.

Pro hlubší analýzu jeho cesty jsou použity knihy „*Hrdinové ledového moře*“, „*Paměti českého polárního lovce a zlatokop*“ a „*Čtení o neobyčejných cestách Jana Eskymo Welzla*“. Pro doplnění stěžejní knihy je vybrána kniha „*Svoboda pod bodem mrazu*“ z důvodu podání věrnějšího obrazu Welzlovo cest.

3 Fyzicko-geografická charakteristika Severní Asie

3.1 Fyzicko-geografické celky

Tato kapitola popisuje jednotlivé hlavní fyzicko-geografické celky Severní Asie.

Pohoří Ural

Pohoří Ural leží na západním okraji Sibiře s celkovou délkou 2 500 km, začínající pobřežím Severního ledového oceánu až po severozápad státu Kazachstán (Jet Propulsion Laboratory 2015). Je součástí uralského orogenního pásu vedoucí od Aralského moře k Nové Zemi (World Atlas 2021). Odděluje euroasijskou pevninu na 2 kontinenty, a to Evropu a Asii (Jet Propulsion Laboratory 2015). Vznik pohoří se datuje před 250-300 miliony let, kdy působilo na území Hercynské vrásnění. V tuto dobu došlo ke kolizi superkontinentu Laurasie a Gondwany (Zeidler, Banaš 2013). Tímto se řadí mezi jedny z nejstarších hor na planetě Zemi (Earth Observatory Nasa 2011). Rozpětí pohoří se rozděluje na 5 částí: jižní, střední, severní, arktický, subarktický (WorldAtlas 2021).

Západosibiřská nížina (rovina)

Západosibiřská nížina je rozsáhlou oblastí spojitých rovin zahrnující západní Sibiř. Oblast je na severu ohraničena Severním ledovým oceánem, na východě řekou Jenisej, na jihu kazašskou pahorkatinou a pohořím Altaj a na západě pohořím Ural. Severní část pokrývá tundra (permafrost) a tajga a jižní část step (The Encyclopedia 2021). Jedná se o největší oblast mokřadů, včetně rašelinišť a močálů, za to vděčí především aktivnímu podmáčení již od raného holocénu. Tato oblast patří k pánvím řek Ob a Jenisej, které toto celé území odvodňují (Velichko & col. 2011).

Středosibiřská vysočina

Středosibiřskou vysočinu ohraničuje na severu Severosibiřská nížina, na západě řeka Jenisej, na jihu oblast Bajkalu a pohoří Sajjan a na východě řeka Léna. Nejvyšším vrcholem je hora Putorana s nadmořskou výškou 1 701 m.n.m. V oblasti se nachází pramenná oblast sibiřských řek, např. řeky Leny, Angary a řeky Jenisej (Britannica 2013).

Severosibiřská nížina

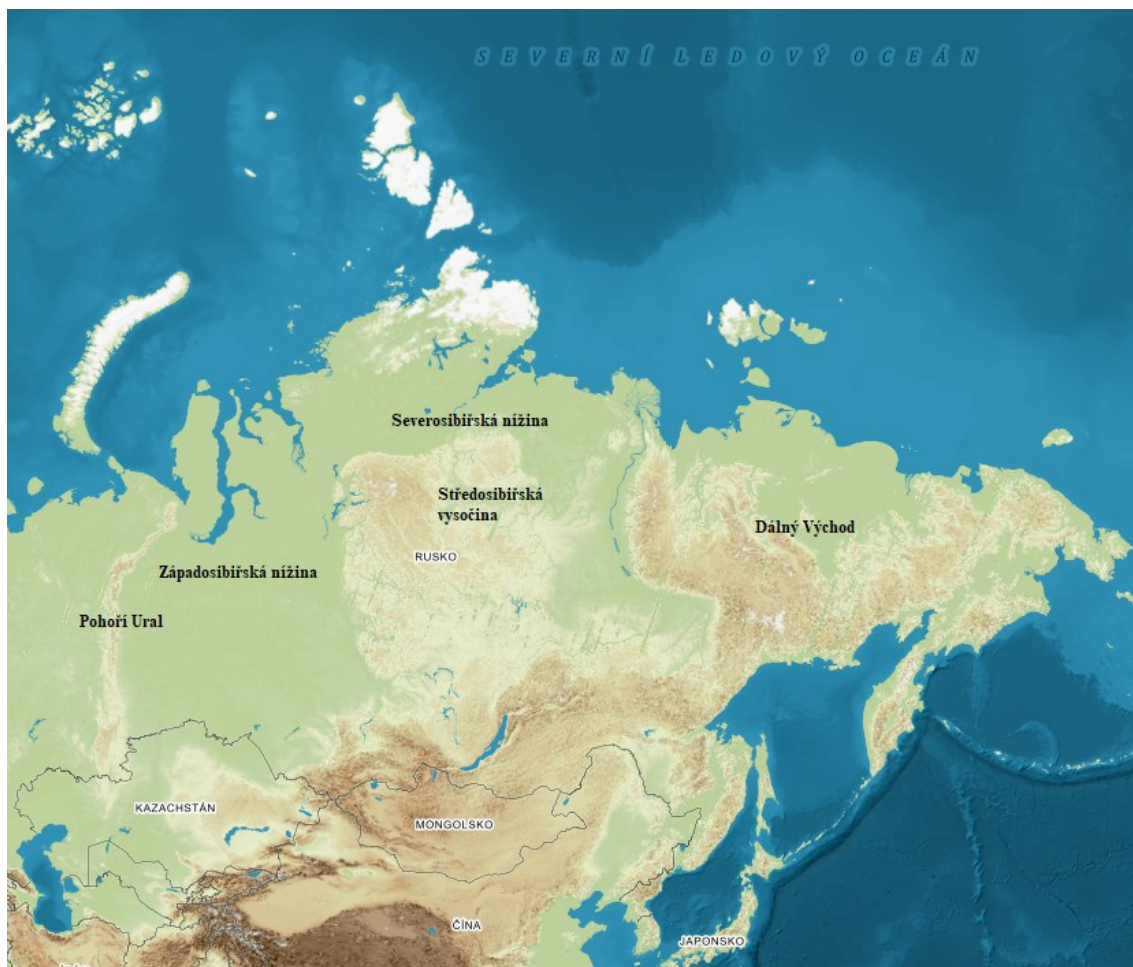
Severosibiřská nížina se nachází v severní části Středosibiřské vysočiny, kterou je ohraničena na jihu. Na severu je ohraničena Severním ledovým oceánem. Povrchem nížiny je věčně zmrzlá půda a rozlehlá místa bažin

Ruský Dálný Východ

Ruský Dálný Východ se nachází na nejvýchodnější straně Sibiře. Na západě je ohraničen řekou Lenou, na severu Severním ledovým oceánem, na východě Beringovo mořem a na jihu státem Čína. Horské masívy charakterizující tuto oblast jsou např. Verchojanské pohoří, pohoří Čerského, Kolymské pohoří a Čukotské pohoří.

V knize od Jana Eskymo Welzla je toto území nazýváno též zemí Čukčů (původní obyvatelé Sibiře, Severu a Dálného východu).

Obrázek 1 Mapa území Severní Asie

Zdroj mapy.cz, Kartografie Praha (2016), vlastní zpracování autorkou

3.2 Geologie a desková tektonika

Základním prvkem geologické stavby Asie jsou prahorní pevninské štíty. V severní části se nachází Sibiřský štít, který na východě sousedí s Čínskou tabulí. Mezi pohořím Ural a Středosibiřskou vysočinou se rozkládá bažinatá Západosibiřská nížina (Šácha 2005).

Na konci prvohor se Evropa spojila s Asií, kdy se vyvrásnil Ural mezi Sibiřským štítem a Ruskou tabulí. Kaledonské vrásnění působilo na území pouze na jihu. Po kaledonském vrásnění zde působilo koncem prvohor Hercynské vrásnění (Šindler, Baar 1988).

Pro formování asijského kontinentu má podstatný vliv desková tektonika. Orografické, vulkanické procesy a seizmická činnost byla ovlivněna pohyby jednotlivých desek, které se území Asie zasahují.

Téměř celá Sibiř se rozprostírá na Euroasijské litosférické desce. Východní část Sibiře se rozkládá na Severoamerické litosférické desce, která dosahuje až do oblasti Japonských ostrovů. V této oblasti se potkává s Pacifickou a Filipínskou deskou. Po celém zájmovém území se nachází desky konvergentního rázu.

Geologický vývoj zájmové oblasti se týká především Sibiřského štítu, který se rozkládá na severu Euroasijské litosférické desky. Sibiřský štít formuje krystalický podklad, který je prekambriického stáří. Na povrchu podkladu nalezneme mladší platformní podklad. Mezi mladší platformní poklad patří kambrické, silurské mořské sedimenty a kontinentální permské sedimenty. Na území Aldanského a Anabarského pohoří přesahuje krystalinikum.

V rámci zájmového území zde působilo kaledonské, hercynské, janšanské a alpínské vrásnění. Kaledonské vrásnění působilo především na území jižního Sibiřského štítu, tedy např. oblast Sajan, Altaj a Jenisejské pohoří. Hercynské vrásnění působilo na území dnešního Uralu, které bylo tímto vyvrásněno a působilo v oblastech předešlého vrásnění. Sedimenty vzniklé během kaledonského vrásnění byly rozlámány. Janšanské vrásnění modelovalo převážně pohoří na východě Sibiře, jako je např. Verchojanské pohoří (Daniel a kol. 2013).

Ve čtvrtohorách bylo území nejvíce ovlivněno tektonickými pohyby, vulkanickou činností, pleistocenním i recentním zaledněním, avšak zalednění působilo převážně v jižní části (Šindler, Baar 1988).

3.3 Klima

3.3.1 Klimatický klasifikace

Pro zájmové území je zvolena klasifikace dle W. Köppena a dle B. P. Allisova. V případě Köppenovi klasifikace se jedná o konvenční klasifikaci a v případě B. P. Allisova se jedná o genetickou klasifikaci (Nanda 2018).

Köppenova klasifikace

Köppen využíval pro hodnocení klimatu teploty nejteplejších a nejchladnějších měsíců a dále srážky nejvlhčích a nejsušších měsíců. Klima bylo rozděleno do 5 hlavních skupin. Pro potřeby bakalářské práce jsem použila 2 skupiny, a to skupinu D a E (Nanda 2018).

Df je chladné podnebí, které je charakteristické horkými a vlhkými léty a studenými zimami. Letní srážky zadržují půdní vlhkost a teplota nejteplejšího měsíce neklesá pod 10°C. V průběhu léta zde padají konvekční srážky a v průběhu zimy sněhové. V zájmové oblasti zde rozlišujeme podtypy Dfb, Dfc, Dfd.

Dfb – mírně studené klima bez suchého období s teplým létem

Dfc – mírně studené klima bez suchého období s chladným létem

Dfd – mírně studené klima bez suchého období s velmi chladnou zimou

Ds, též také klima tajgy, se vyznačuje krátkými léty a dlouhými studenými zimami. Spadne zde velmi málo srážek vlivem kontinentálních hmot polárního vzduchu. V oblasti Severní Asie se nachází podtypy Dsd a Dsf.

Dsd – mírně studené klima se suchým létem s velmi chladnou zimou.

Dsf – mírně studené klima se suchým létem bez suchého období

Dw, též podnebí tajgy (Šindler, Baar 1988), charakteristické krátkými a chladnými léty a dlouhými studenými zimami (zdroj článek klima). Rozprostírá se téměř po celé východní Sibiři (Daniel a kol. 2013). Podtypy, které se zde nacházejí, jsou Dwb a Dwc.

Dwb – mírně studené klima se suchou zimou a teplým létem

Dwc – mírně studené klima se suchou zimou a chladným létem

ET, klima tundry, je charakteristické krátkými a chladnými léty a dlouhými studenými zimami (Nanda 2018).

Alissova klasifikace

B.P. Alissov rozčlenil podnebí do 7 klimatických pásů. Zájmové území spadá do pásu mírného, subarktického a arktického

Pás mírných šířek

Pás mírných šířek je charakteristický vzduchovými hmotami, které se tvoří ve středních zeměpisných šířkách. Hlavní rys pásu je intenzivní cyklonální činnost. Srážky jsou zde převážně důsledkem postupujících front. Kontinentální vzduch vzniká ve vnitrozemí z mořského vzduchu mírných šířek a z arktického vzduchu. V zimním období se mořský vzduch nad kontinentem ochlazuje. Naopak arktický vzduch se ohřívá, ale pomalu. Relativně teplý vzduch je tak vyháněn do vyšších vrstev chladným kontinentálním vzduchem (Khlebnikova 2011).

Subarktický pás

Hranice subarktického pásu je určena polohou arktické fronty v zimě a v létě. V letním období je obtížné určit přesnou polohu. Vzniká ve formě samostatných větví, které na sebe nenavazují. Hlavním rysem je radiační proces. Nad kontinentem je výrazný anticyklonální povětrnostní režim, který je charakteristický nízkými teplotami a slabým větrem v zimě. Mimořádně rozdílné teploty v létě a v zimě jsou zapříčiněny studeným arktickým vzduchem v zimě a teplým kontinentálním vzduchem v létě (Khlebnikova 2011).

3.3.2 Vzduchové hmoty ovlivňující klima

Vzhledem k velikosti kontinentu a vzdálenosti kontinentu od pobřeží, oceánů a moří zde má Severní Asii spíše kontinentální charakter (Šindler, Baar 1988). Výrazná kontinentalita dává příčinu vzniku rozsáhlým oblastem vysokého tlaku vzduchu. Zde se jedná o stacionární anticyklonu, která se pohybuje pomalu a značí se jasným a extrémně chladným počasím (Danil a kol. 2014).

Převážná část Severní Asie se vyznačuje teplotami, které v lednu klesají pod -20°C . Východní pobřeží je výrazně ovlivněno Tichým oceánem, který průměrné teploty zvyšuje přibližně o 5°C . Nejnižší teploty vzduchu jsou spojené se zimní stacionární anticyklonou.

Směrem od Atlantského oceánu do oblasti Severní Asie proudí vlhký Atlantský vzduch, který se při postupu do vnitrozemí vysouší.

Tichooceánský vzduch má velmi malý vliv na území, protože zde převládá západní proudění (Šindler, Baar 1988).

V zimním období nad oblastí Severní Asie vzniká oblast vysokého tlaku, který je typický jasným a mrazivým počasím. V oblasti východního okraje zimní anticyklony vanou chladné a suché větry. Při styku polárního vzduchu s tropickým vzniká polární fronta, která při letních měsících ustupuje k severu a způsobuje srážky v horách jižní Sibíře (Šindler, Baar 1988).

3.4 Hydrologie – řeky a jezera

Největší zdroj vodnatosti řek je sněhová pokrývka, avšak v některých oblastech se jedná také o dešťové srážky. Velká vodnatost je charakteristickým znakem Sibiřských řek (Daniel a kol. 2013). Největší odtoky řeky dosahují táním sněhové pokrývky, a tím často dochází k záplavám. Nejmenší odtoky dosahují na podzim a v zimě, kdy pokrývá téměř celé území led. Nejvodnatější řekou oblasti je řeka Jenisej (Daniel a kol. 2013) a nejdelší řeka je Ob (Daniel a kol. 2013).

Řeky tekoucí směrem k Arktidě mají významnou roli v globálním klimatickém systému. Přispívají velkým množstvím sladké tekoucí vody do Severního ledového oceánu. Sladká voda, jež teče z řek do Severního ledového oceánu, ovlivňuje slanost, globální oceánskou termohalinní cirkulaci a také tvorbu mořského ledu (Majhi & Yang 2008).

Na území Sibíře se nacházejí řeky stepního typu, lesního pásma a východosibiřského typu. Pro řeky stepního typu jsou charakteristické jarní povodně z tajícího sněhu. Jedná se například o řeky Išim a Tobol. Pro řeky lesního pásma jsou typickým zdrojem vodnatosti sněh a vzrůstající podíl dešťových srážek. Do tohoto typu se řadí řeky například Ob, Irtyš, dolní Tobol a Střední Jenisej. Pro východosibiřský typ jsou zdrojem vodnatosti sněhové a dešťové srážky a dále také podzemní voda. Mezi tento typ se řadí například řeka Kolyma.

Tabulka 1 Řeky Sibíře

Řeka	Délka (km)	Rozloha povodí (km ²)
Lena	4 500	2 306 772
Jenisej	3 354	2 580 000
Ob	5 400	2 990 000
Angara	1 779	1 039 000
Kolyma	2 129	643 000

Zdroj vlastní zpracování autorky

Dle výše uvedené tabulky nejdelší řekou zájmové oblasti je řeka Ob. Nachází se na západě Sibíře a protéká Západosibiřskou nížinou. Prameniště řeky je křížení řek Bija

a Katuň, jejichž zdrojem jsou ledové prameny pohoří Altaj. Cestou na sever se řeka Ob vlévá do Karského moře a vytváří Obský záliv. Známa je též pod názvem Sibiřská Amazonie, díky čtvrtému nejdelšímu povodí na světě s plochou 2 990 000 km². Oblast řeky Ob má specifickou úlohu, kdy v období záplav zaplavuje rozlehlé plochy luk a lesů v Západosibiřské nížině, a tím dostává důležité živiny do půdy. Nahromaděné organické sloučeniny a různé chemické prvky jako je např. křemík, těžké kovy odpavuje řeka zpět do Severního ledového oceánu (Kirpotin 2015).

Druhou nejdelší řekou této oblasti je řeka Lena, která odděluje Východní Sibiř od Dálného východu, a to od severu k jihu. Řeka pramení v Bajkalských horách. Její celková délka činí téměř 4 500 km (The European Space Agency 2021), počítaje od pramene po ústí. Odvodňuje oblast 2 306 772 km². Patří mezi nejdůležitější vodní cesty a její splavnost je téměř po celé délce řeky, avšak po dobu téměř 8 měsíců v roce je zamrzlá. Zdrojem vody je převážně tající sníh a utvořený led (Geography 2021).

Třetí nejdelší řekou této oblasti je řeka Jenisej, která odděluje Západosibiřskou nížinu a Sředosibiřskou vysočinu, tedy západní a východní Sibiř. Vzniká soutokem Velký Jenisej (pohoří Východní Sajan) a Malý Jenisej poblíž města Kyzyl. Na severu se vlévá nejdříve do Jenisejského zálivu a poté do Karského moře. Nejdůležitějším rysem této řeky je jezero Bajkal (Davidson 2016).

Další řeky této oblasti jsou Angara a Kolyma. Řeka Angara je největším pravostranným přítokem řeky Ob. Teče severně od Bajkalského jezera a stáčí se na západ, kde cestou odvodňuje téměř 2,58 milionů km² (Varotsos a kol. 2021). Řeka Kolyma se nachází na východní Sibiři a protéká Kolymským pohořím dále na sever do Severního ledového oceánu skrze Východosibiřské moře. Zdrojem vody je převážně jarní tání sněhu s letními srážkami (Majhi & Yang 2008).

Jezero Bajkal

Jezero Bajkal, jež je považováno za nejhlubší a nejstarší jezero na světě, se nachází v jižní části povodí řeky Jenisej, tedy v oblasti jižní Sibiře (Davidson 2016). Jedná se o největší sladkovodní jezero na světě dle objemu. Je domovem téměř 1 700 až 1 800 endemických druhů živočichů a rostlin (Martin 1994).

Jezero se nachází ve Velké Východosibiřské trhlině, která vznikla srážkou Eurasie a Indoasijské desky. Tvarem připomíná srpek a táhne se od jižního k severnímu cípu ve vzdálenosti téměř 636 km a jeho šířka se pohybuje v rozmezí od 79,5 km do 25 km.

Nejmenší šířku dosahuje jezero před deltou Selenga. Jezero je rozděleno na 3 části, kdy oddělení jižní a centrální kotliny je způsobeno převážně hromadějícími se sedimenty z přítékající řeky Selengy. Rozloha 540 000 km² zahrnuje 60 km³ vody, jež do jezera přitékají prostřednictvím řek Selenga, horní Angara či Barguzin. Severní pánev je ohraničena Bajkalským pohořím, na západním a východním pobřežím Barguzinským pohořím a jižní část je ohraničena Chamarsko-dabanským pohořím. Tyto pohoří nesou poslední známky zalednění, které se stalo před 18 000 miliony let (Martin 1994).

3.5 Biogeografie

Celá Asie se nachází v Holoarktické oblasti, kdy v období čtvrtohor prošlo území intenzivní klimatickou změnou. V průběhu glaciálu zaniklo mnoho původních druhů flóry. Oblast Sibíře se nachází na holoarktické podoblasti, která se nazývá Eurosibiřská a je složena z pásu tundry, tajgy a smíšených lesů. Dále se zde nachází lesotundra, která je přechodem mezi tundrou a tajgou (Daniel a kol.2013).

Biogeografické členění Sibíře se dělí na 4 hlavní biomy, které od severu začínají tundrou a směrem k jihu pokračují tajgou, opadavými lesy mírného pásu a step mírného pásu (Stahler 2011). Nejmenší zastoupení má step mírného pásu a naopak dominujícím biotem je tajga.

Ostrov Severního ledového oceánu jsou charakteristické zastupujícím biotem tundra, stejně jako u jeho pobřeží (Safronova, Yukovskysya 2019).

Západní Sibíř se dělí na 4 zóny – tundra, tajga, lesostep a step. V centrální a v severovýchodní části se vyskytují zóny tundra a tajga (Safronova, Yukovskysya 2019).

Tundra

Tundra se dělí na 2 typy: alpská a arktická tundra. V oblasti Sibíře se vyskytuje pouze arktická tundra. Charakteristickým rysem tundry je polární klima s krátkým vegetačním obdobím a minimálním úhrnem srážek (Daniel a kol. 2013). Na většině území se rozprostírá permafrost, nebo také věčný led (Terasmae, Reeves 2009). Ze všech biotů je tundra nejchladnější (National Geographic Society 2020). Má dlouhé studené zimy, jejíž teploty dosahují extrémně nízkých teplot (Berkley University of California 2007). Jedná se o oblast bezlesých plání mechů, lišejníků a nízkých keřů (Trevor 2006). V severní části se nachází mechová tundra (Daniel a kol. 2013).

V oblasti Sibiře se vyskytují 4 subzóny tundry – polární, severní, střední, jižní. Charakteristika je dána šířkovým rozložením vegetace. Oblast subzóny polární tundry sahá na ostrovy Severního ledového oceánu a nevyskytuje se na pevnině Sibiře. Oblast subzóny severní tundry se vyskytuje na západní, střední a severovýchodní Sibiři, stejně jako subzóna střední tundry. Ovšem se od sebe liší vegetačním pokryvem (Safronova, Yukovskysya 2019).

Tajga

Tajga je v severní části ohraničena tundrou. Oblast je charakteristická pro chladné a vlhké klimatické podmínky (Trevor 2006), díky proudění studeného arktického vzduchu (Conserve Energy Future 2021). Zimy mívají podobný průběh jako u biomu tundra, tedy dlouhé a kruté, často pod bodem mrazu až 6 měsíců v roce. Dominujícím porostem tajgy na východní Sibiři je daurinský modřín. Vyskytuje se od horských oblastí po nížiny a v celé šířce území tajgy (Trevor 2006). Dalším specifickým znakem tajgy je nespočet řek, jezer, bažin, močálů a slatin.

Opadavé lesy mírného pásu

Opadavé lesy mírného pásu jsou charakteristické teplými léty a chladnými zimami, kdy se teploty vyskytují pod bodem mrazu. Tyto oblasti mají dostatek srážek během vegetačního období. Mnoho druhů flory je adaptováno na tuto charakteristiku, díky opadavým stromům, které přes zimu vykonávají službu ve smyslu dostatečné ochrany semen v půdě. Průměrné teploty dosahují mezi 5 – 16°C (Divíšek a Culek 2021).

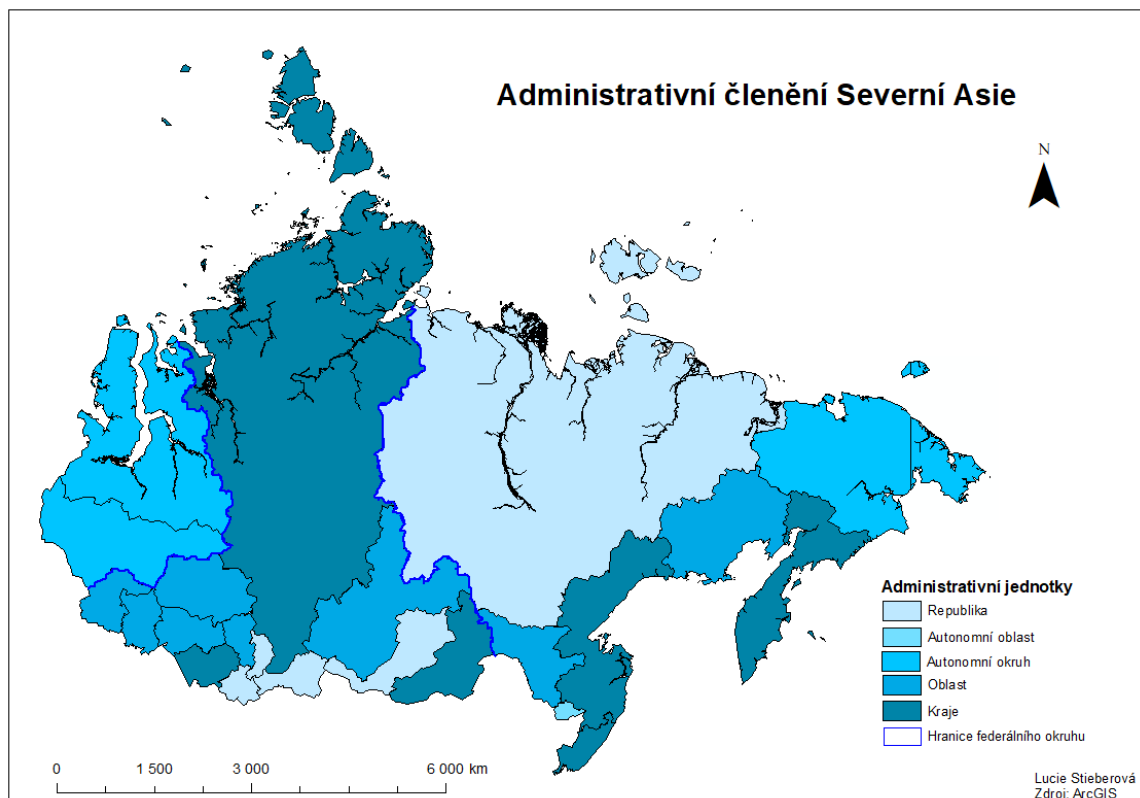
Step mírného pásu

Step mírného pásu v oblasti Sibiře se nachází od 54 – 55° s. š. v nejjižnějším cípu u pohoří Altaj a Sajan. Jedná se o přechodnou oblast mezi tajgou a opadavými lesy mírného pásu. Charakteristické pro tuto oblast jsou dlouhá období sucha a ojedinělými srážkami ve formě přívalových dešťů. Mezi základními prvky flóry patří převážně traviny. Oblasti jsou využívány především pro pastvu dobytka místních obyvatel (Divíšek a Culek 2021).

4 Socioekonomická charakteristika Severní Asie

Úvod této kapitoly se zaměřuje na obecné specifikace socioekonomického území a jeho administrativního členění. V druhé části této kapitoly bude popsána socioekonomická situace tehdejší a současné doby. V závěru kapitoly bude vybráno několik klíčových míst, které budou srovnány s dřívější situací a dnešní.

Obrázek 2 Administrativní členění Siběře

Zdroj: vlastní zpracování autorkou, Arcmap, Mičková 2010

Hlavním členěním Severní Asie, ale i celé Ruské federace, jsou federální okruhy (Mičková 2010). Na území Severní Asie se nacházejí 3 federální okruhy, jejichž hranice jsou vyobrazené na výše uvedeném obrázku č. 2. Federálními okruhy na tomto území jsou Uralský, Sibiřský a Dálnovýchodní.

Uralský federální okruh se skládá z autonomních okruhů Jamalsko-něnecký a Chantymansijský. Sibiřský federální okruh zahrnuje republiky Burjatsko, Tuva, Chakasie a Altaj, dále kraj Krasnojarský, Altajský a Zabajkalský, oblast Tomskou, Ťumenskou, Omskou, Novosibiřskou, Kremerovskou a Irkutskou. Posledním federálním okruhem je Dálnovýchodní federální okruh, který zahrnuje republiku Sacha, autonomní okruh Čukotský, kraj Chabarovský, Přímořský a Kamčatský, dále také oblast Amurskou

a Magadanskou. Nižší formy členění dle ústavy Ruské federace jsou popsány v podkapitole 4.1.

4.1 Administrativní členění Sibiře

Administrativní členění asijské části Ruska byla stanovena Ústavou Ruské federace. Dle potřeb bakalářské práce se bude tato část věnovat pouze území Severní Asie. Územní členění Severní Asie je následující:

Republika

Statut republiky určuje Ústava Ruské federace a ústava republiky (constitution.ru). Republika se podle Ústavy Ruské federace nazývá státem. Tudiž má svoji vlastní ústavu a zákony (uisrussia.msu.ru). Dle ústavy mají republiky právo si zvolit vlastní jazyk (Zimakova 2019). V rámci zájmového území se zde nachází 5 republik: Sacha, Burjatsko, Tuva, Altaj a Chakasie.

Autonomní oblast a okruh

Autonomní okruh se vyznačuje rozlišným složením obyvatelstva a jiným způsobem života. Cílem této autonomie je vytvořit příhodných podmínek pro rozvoj malých národů Dálného Východu, Sibiře a celkově celému Severu tohoto území (Zimakova 2019).

Aktuální forma Ústavy Ruské federace vymezuje vztahy autonomních oblastí, které mohou být upraveny federálním zákonem a dohodou mezi orgány státní moci autonomních oblastí. Toto se týká všech autonomních oblastí, které jsou součástí kraje nebo oblastí. Autonomní okruhy se vyznačují základními prvky autority, kdy mohou přijímat vlastní listiny, zákony a jiné normativní právní akty. Jakožto subjektem Ruské federace má své území, které nelze bez předchozího souhlasu jakkoli měnit (Zimakova 2019).

V zájmové oblasti můžeme najít celkem 1 autonomní oblast (Židovská) a 3 autonomní okruhy (Čukotský, Jamalo – něnecký, Chantymansijský (Jugra).

Oblasti a kraje

Oblasti a kraje jsou administrativně-územními útvary, kdy při formování nebyl brán v úvahu národní princip oddělování jejich území. Na území Sibiře se nachází oblasti Magadanská, Amurská, Irkutská, Kemerovská, Tomská, Novosibiřská, Omská

a Ťumenská. Kraje nacházející se na území Sibiře jsou Kamčatský, Chabarovský, Přímořský, Zabajkalský, Krasnojarský a Altajský (Zimakova, 2019).

4.2 Administrativní členění v historii

Administrativně-územní členění je dynamický proces, který se do současné podoby vyvíjel postupně po mnoha staletí. Dřívější oblast byla, v počátečním historickém období slovanských národů, brána jako soubor volostů³ a předměstí pod správou hlavního města. V této době byla země rozdělena do několika knížectví, která byla vzájemně propojena dle příbuzenských vztahů knížat. Do konce 12. století byla knížectví největší politickou a veřejnosprávní jednotkou, kdy hlavní město této jednotky zaujímal politické centrum (Ščekočichin 2016).

Koncem 12. století až 1. třetina 16. století se knížectví rozpadla na více samostatných polonezávislých knížectví a zemí, které jsou charakterizovány jako feudální fragmentace⁴. Ve 14. století bylo trendem politické sjednocování zemí a zesílily feudální vazby. Za vlády Vasilije Dmitrieviče, který vládl v letech 1389-1425, docházelo k postupné restrukturalizaci systému. Restrukturalizací systému se rozumí transformace na celoruský systém řízení. V této době město s přilehlými okresy tvořilo největší správní jednotku. Dřívější oblasti byly rozděleny na tábory a volosty. V 1. třetině 16. století byl dokončen proces politického sjednocení ruských zemí, kdežto systém administrativně-územní struktury státu v sobě spojoval rysy specifického dobového systému a novou územní strukturu (Ščekočichin 2016).

Od konce 17. století se staly kraje hlavním administrativně-teritoriálním územím Ruska. V plné moci je měli guvernéri, kteří vystřídali všechny funkcionáře, jež byli zvoleni dle předešlého systému. V tomto období se také rozvíjely vojensko-správní obvody v příhraničních oblastech. Prvním zvoleným obvodem bylo město Tula (Ščekočichin 2016).

V počátku 18. století se objevila nová reforma Petra I. dekretem „O zřízení provincií a obrazy měst“. Dle vydaného dokumentu vzniklo v Rusku 8 velkých provincií

³ Volost – jednotka administrativně správního dělení v Rusku, zrušena správní reformou v SSSR roku 1923-1929 (encyklopedie.vseved.cz). <https://encyklopedie.vseved.cz/volos%C5%A5>

⁴ Feudální fragmentace – přirozený proces ekonomického posilování a politické izolace feudálních panství (politická a ekonomická decentralizace státu. <https://goaravetisyan.ru/cs/podgotovka-k-ege-po-istorii-lekcija-feodalnaya-razdroblennost-zakonomernyi/>)

(gubernie) ⁵řízených guvernéry (Azov, Archangelsk, Ingermanland (od roku 1710 Petrohrad, Kazaňská, Kyjevská, Moskevská, Sibiřská, Smolenská). V letech 1713-1714 přibýly provincie Astrachaň, Nižnyj Novgorod a Riga, ale taktéž zanikla Smolenská provincie (Tharkov 2019). Jednotlivé provincie byly dále rozděleny na okresy (Ščekočichin 2016), hlavně však v sibiřské provincii. V roce 1724 se staly součástí sibiřské provincie 3 nové provincie, a to Jenisej, Irkutsk a Tobolsk (Tharkov 2019). Tyto vytvořené okresy dle Petra I. trvaly 70 let a jejich celkový počet vzrostl na 20 (Ščekočichin 2016). V roce 1775 se provincie Irkutsk rozdělila na 3 dílčí provincie: Irkutsk, Uda a Jakutsk.

Po selské válce⁶ v letech 1773-1775 bylo dekretem Kateřiny II. Vytvořeno dalších 40 menších provincií dle počtu obyvatel. Hlavním cílem vydaného dekretu bylo posílení administrativního členění. Důvodem byla rozsáhlá velikost stávajícího členění provincií, která podléhala špatnému řízení a kontrole (Ščekočichin 2016).

Dnešní základní podoba administrativního členění Ruska (federální okruhy) vznikla v květnu roku 2000 ukazem prezidenta č. 849 (Ukaz Prezidenta Rossijskoj Federaci ot 13 maja 2000 g. № 849 „O polnomočnom predstaviteľe Prezidenta Rossijskoj Federacii v federalnom okruge“). Na základě tohoto dokumentu vzniklo rozdělení dnešních federálních okruhů. Celkem jich vzniklo sedm (Mičková 2010).

4.3 Historické souvislosti

V této podkapitole bude přiblížena tehdejší situace a dána do souvislosti s vyprávěním Jana Eskymo Welzla. Informace uvedeny v knize od Welzla (2019) jsou takové, že potkává mnoho politických trestanců a uprchlíků. V rámci této kapitoly bude vysvětleno, z jaké důvodu zde ti uprchlíci přebývají. Hlavním důvodem je Lednové povstání v Polsku mezi lety 1863-1864.

Lednové povstání v Polsku 1863-1864

Úplným počátkem tomuto povstání předcházela Krymská válka, kdy ji tehdejší Ruská říše prohrála a tím započali nepokoje v Polsko-litevském společenství. Počátkem lednového povstání byl spontánní protest mladých Poláků proti odvodu do carské ruské

⁵ Gubernie – historicky nejvyšší správní jednotky v carském Rusku. <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/gubernie>

⁶ Selská válka – Jedná se o feudální rolnická povstání v 17. – 18. století. <https://www.cojeco.cz/selske-vaiky-v-rusku>

armády 22. ledna 1863. Lednovému povstání předcházelo listopadové povstání v roce 1831, kdy Polsko utrpělo porážku. Tento protest započal v bývalém Polsko-litevském společenství (Ukrajina, Litva, Polsko, Lotyšsko a západní Rusko). Dále se k protestu připojovali vysoce postavení polsko-litevští důstojníci a politici. Celý tento protest byl ve stylu partyzánské války (soustřeďuje se spíše na menší boje, tzv. přepadové akce, než na velké). Navzdory tomuto způsobu boje se jim nepodařilo vyhrát žádné významné boje ba ani města či pevnosti. Toužili po odstranění privilegií szlachty. ⁷Privilegia byla odstraněna ve 2. polské republice březnovou ústavou v roce 1921 (Military 2014).

Represálie proti povstalcům zahrnovaly carovo zrušení nevolnictví, které poskytovalo půdu nízké hodnoty a byl navržen tak, aby odtáhl podporu rolníků od polského národa a narušil národní hospodářství. Veřejné popravy a deportace na Sibiř vedly mnoho Poláků k tomu, že opustili odzbrojené boje a místo toho se obrátili k myšlence „organické práce“ ekonomického a kulturního sebezdokonalování (Military 2014).

Za konec povstání se považuje chycení posledních povstalců v roce 1865. Mnoho povstalců však pochyceno nebylo, a proto se ukrývali na území Sibiře (Military 2014).

4.4 Srovnání historické a současné situace na území Sibiře

V rámci této kapitoly bude srovnána socioekonomická situace dříve a dnes. Dřívější situace je brána z knihy, kterou vypráví Welzl (2019).

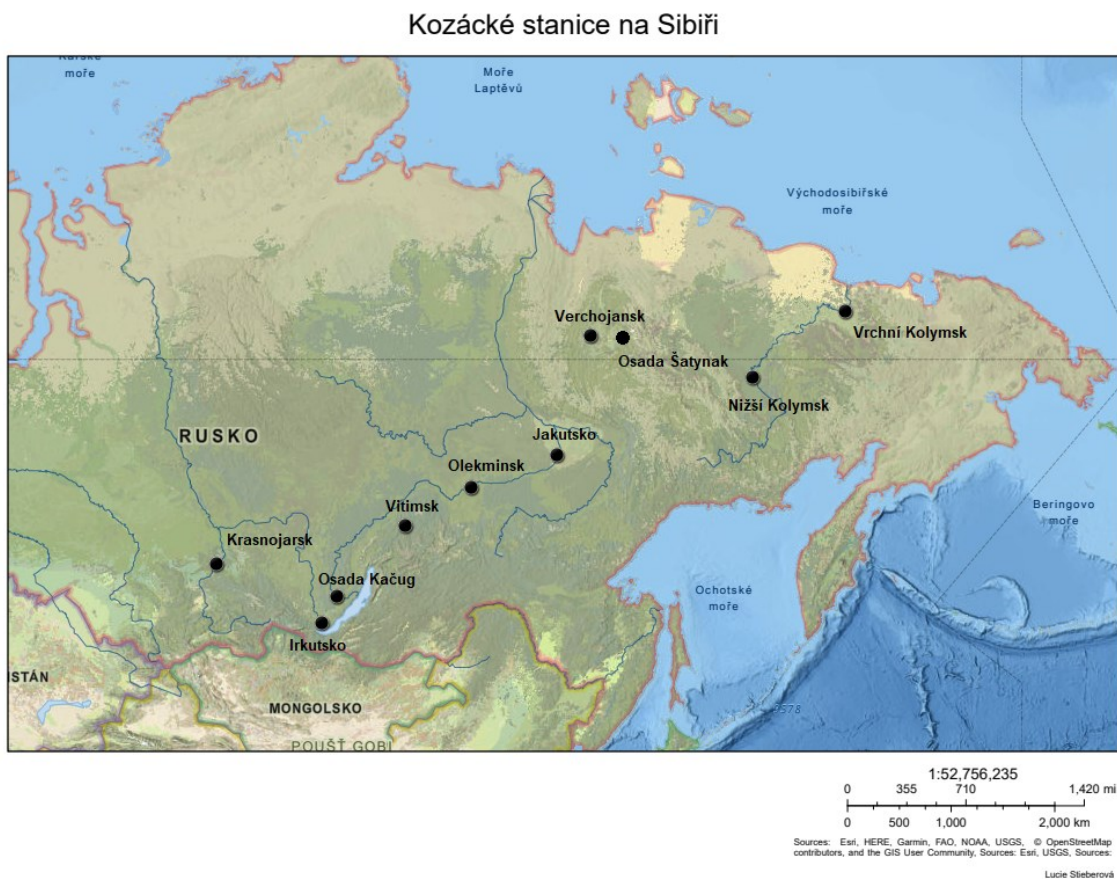
S výše uvedenou situací v podkapitole 4.3 se pohybovalo po území Sibiře mnoho politických trestanců, kteří kvůli této situaci utíkali ze své země. Welzl jich mnoho potkával v průběhu jeho cest z Irkutska na Novou Sibiř. První trestance potkal v Krasnojarsku, kdy s nimi přijel transport po řece Jenisej. V návaznosti byly ve větších městech kozácké stanice, z důvodu chycení politických trestanců. Vrchní Kolymsk byl městem s trestaneckou kolonií. Kozácké stanice se nacházely v Kyrensku, Krasnojarsku, Olekminsku, Jakutsku, osadě Šatinak, Vrchní Kolymsk a v dalších městech (Welzl 2019).

V období, kdy Welzl cestoval, zde bylo také mnoho zlatokopecských osad z důvodu vypuknutí Zlaté horečky na Aljašce. Na území Sibiře se nacházely zlatokopecské osady

⁷ Szlachta – aristokratická třída v Polském království a Litevském velkoknížectví. <https://cs.wikipedia.org/wiki/Szlachta>

například na řece Anadyr a na ostrově Nová Sibiř. V té době cestovalo mnoho prospektorů⁸ na Aljašku a na Novosibiřské ostrovy z důvodu nalezení zlatých žil.

Obrázek 3 Možná místa kozáckých stanic na Sibiři

Zdroj vlastní zpracování autorkou dle knihy *"Třicet let na zlatém severu"*, J. E. Welzl 2019

Na výše uvedeném obrázku č. 3 jsou uvedeny místa kozáckých stanic (Welzl 2019). V dnešní době se na uvedeném místě kozácké stanice nevyskytují. Už v časech, kdy Welzl cestoval, postupně zanikaly. Příkladem je kozácká stanice v blízkosti řeky Anadyr. Okolo této stanice utíkali političtí trestanci směrem do středu Sibiře. Stanice zde zanikla z důvodu bezpečnosti úředníků ve stanici.

Současná ekonomická situace je v duchu industrializace. Po druhé světové válce bylo na Ural přesunuto celkem 2 593 výrobních podniků. Počítá se také s rozvojovým potenciálem Dálného východu. Tento region zaujímá první místo v kompletní statistice

⁸ Prospektor – průzkumník/hledač nerostů a drahých kovů převážně zlata (lidovyslovník.cz)

Federace, co do počtu přijatých investic. Ruská federace plánuje posilování role v rámci Asijsko-pacifického hospodářského společenství.⁹ Na rozvoji regionu Dálný Východ kooperuje Ruská Federace převážně s Čínou. Významné hospodářské centrum v tomto regionu je Vladivostok, jenž je charakterizován koncentrací výrobních, finančních zdrojů a výrobního faktoru, práce. Sibiř má potenciál v těžebním průmyslu z důvodu velkých zásob nerostných surovin. Uplatnit tento potenciál není jednoduchý z důvodu sibiřských přírodních podmínek (Slowik 2018).

⁹ Asijsko-Pacifické hospodářské společenství – Ekonomické seskupení Tichomoří a Asie
<https://www.apec.org/>

5 Transsibiřská magistrála

V této kapitole autorka popisuje důležitou historii vývoje transsibiřské magistrály pro potřeby bakalářské práce.

Transsibiřská magistrála, nebo také jen zkrácené Transsib, je železniční trať spojující 2 světadíly, a to Evropu a Asii. S délkou 9 288 km se řadí mezi nejdelší železniční trať na světě (Turek 2015).

Prochází přes 12 oblastí, 5 krajů, 2 republiky, 1 autonomní oblast a 1 autonomní okruh. V celé délce prochází 87 městy. V celkovém součtu železnice protíná 7 časových pásem. Nejzápadnější stanicí je Moskva, nejvýchodnější Chabarovsk, nejjižnější Vladivostok a nejsevernější je Kirov. Protíná 16 velkých řek, jako je např. Volha, Vjatka, Irtyš či Ob. Dnešní podoba železnice je rozčleněna na 9 úseků, a to úseky Moskevská, Severní, Gorkovská, Sverdlovská, Západosibiřská, Krasnojarská, Výchosibiřská, Zabajkalská a Dálněvýchodní železnice (Turek 2015).

Počátek výstavby Transsibiřské magistrály byl zahájen 31. května 1891, kdy Mikuláš Alexandrovič dovezl kolečko zeminy na základy magistrály a poté položil základní kámen ve Vladivostoku. Výstavba měla probíhat ve 3 etapách. První etapa byla zaměřena na Západosibiřskou, Středosibiřskou a Ussurijskou. Druhá etapa byla zaměřena na Ussurijskou a Zabajkalskou a třetí etapa na Krugobajkalku a Amurskou. Stavební materiál byl dopravován po řece Jenisej od Severního moře. V roce 1892 byla zahájena stavba od Čeljabinsku směrem na východ. V roce 1895 byla zahájena výstavby větve z Irkutska do stanice Bajkal, která se nacházela u levého břehu Angary. Je nutné také zmínit historický obvod Středosibiřská železnice, která se táhne v délce 1 830 km od řeky Ob k Irkutsku. Počátek stavby započal v květnu roku 1893 a dokončena byla v roce 1899 (Turek 2015).

Budování železniční tratě v Irkutské oblasti

Irkutská oblast se nachází na jihu východní Sibíře v povodí horních toků řek Angara, Lena a Dolní Tunguska. Celková plocha této oblasti činí 776 tisíc km². Tato oblast sousedí na S a SV s Republikou Sacha, na SZ a Z s Krasnojarským krajem a na JZ s republikou Tuva.

Budování tratě Transsibiřské magistrály v Irkutské oblasti spadá do I. etapy výstavby, která byla zahájena v roce 1891, V tomto roce byl položen základní kámen ve

Vladivostoku. V roce 1894 se výbor pro výstavbu Transsibiřské magistrály rozhodl přerušit stavbu mezi Irkutskem a Zabajkalskem a urychlit trať z Krasnojarsku do Irkutsku. Již v roce 1895 přijel do Krasnojarsku první vlak (Turek 2019).

Obrázek 4 Výstřižek Transsibiřské magistrály roku 1895

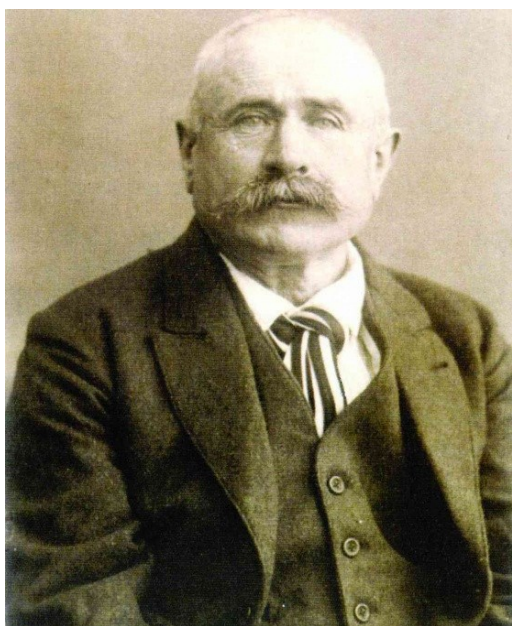

Zdroj <https://kartografie.ch/55-2/>

Dle výše uvedeného obrázku č. 1 je patrné, že v roce 1895 byla transsibiřská magistrála v úseku Krasnojarsk a Irkutsko ve výstavbě. Vysvětluje to legenda této mapy (pruhovaná bílo-černá čára). Další úsek od Irkutska dále na východ je teprve ve stavu předpokládané výstavby. Z této mapy je patrné, že mohl v roce 1895 jet vlakem z Irkutsku do Krasnojarsku, ale ne již v roce 1894. Počátkem cesty tedy Jana Eskymo Welzla je rok 1895.

6 Životopis Jana Eskyma Welzela

Obrázek 5 Jan Eskymo Welzl

Jan Eskymo Welzl byl českým spisovatelem, cestovatelem, lovcem a zlatokopem. Narodil se 15. srpna 1868 v Zábřehu. Po smrti jeho rodičů se vydal na daleký sever k ostrovům Novosibiřským, avšak to nebylo jeho první putování. Už dříve se vydal na cestu ze Zábřehu do Janova a zpět. Z Janova se vydal směrem na Terst, do Bosny, Srbska, Rumunska a zpět do Zábřehu. Touto cestou ušel bezmála 4 937 km. Jeho mottem pro cestu na dalekou Sibiř bylo „Prondu, prondu, neprondu, neprondu“.

Zdroj: ifauna.cz

Na Novosibiřských ostrovech se živil jako zámečník, dovozce živobytí, listonoš a také opravář pastí pro námořníky. Během svého pobytu a cestou Severní Asií si vysloužil 2 přezdívky: Beareater a Arctic Bismarck.

Na konci svého pobytu na Novosibiřských ostrovech se stal také nejvyšším soudcem dle indiánského práva s titulem Moojok-Ojaak, trestal lovce kožešin a prodejce nekvalitního alkoholu mezi Eskymáky.

Jeho poslední cesta byla také do San Francisca, aby vyměnili své úlovky za živobytí. Bohužel je zastihla hrozná bouře a ztroskotaly nedaleko amerického města Seattlu. Byl zajat americkými úřady. Díky tomuto ztroskotání neměl u sebe doklady a tím byl vyhoštěn americkými úřady do Evropy do města Hamburk. Dále se vydal zpět do svého rodiště v Zábřehu. V roce 1929 se vydal zpátky do Ameriky, kde se nakonec usadil ve městě Dawson City, kde také dožil. Původně se chtěl vydat zpět na Novou Sibiř, ale povolení mu nebylo uděleno.

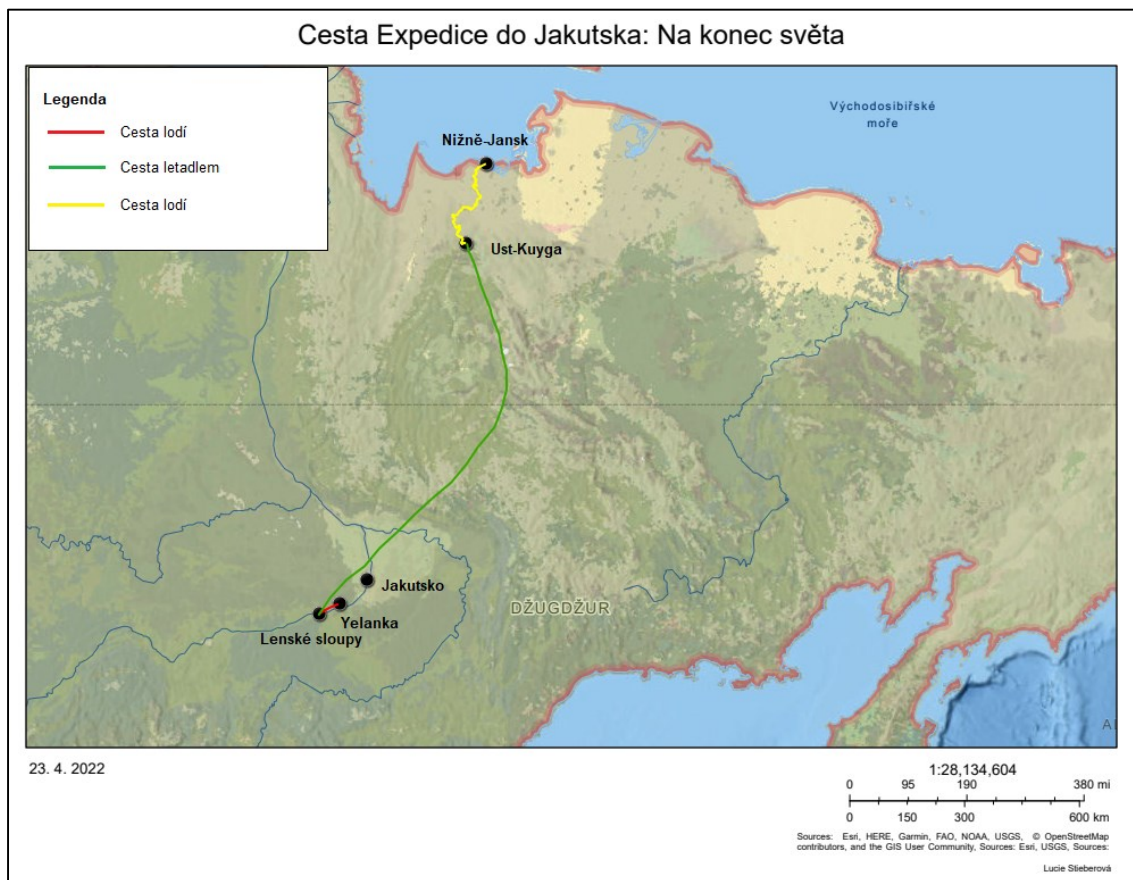
7 „Welzologové“

Welzologové jsou ti, co znají samotného Welzla nebo se zajímají o jeho cesty. Nejznámějším českým Welzologem je Ing. Martin Strouhal, který založil společnost Česká welzologická a cestovatelská společnost.

Martin Strouhal natočil dokumenty o poznání cest Jana Eskymo Welzla. Jedním ze dvou dokumentů je Svoboda pod bodem mrazu aneb Perpetuum mobile Eskymo Welzl z roku 2006. Dokument se odehrává místy v USA, Česku, Švýcarsku a Aljašce. V postupných částech se představují různí Welzologové, kteří vypráví o Janu Eskymo Welzlovi. Jedním z vyprávějcích je John A. Gould z Dawsonu, který si na Welzla pamatoval a tvrdil, že měl svoji dílnu jeden blok od jeho domu. S jeho kamarády Welzlovi říkali Perpetual motion Man. Dále se například objevuje Alena „Mývala“ Kenedy, žijící také v Dawsonu, která vypráví o hotelu Westminster, kam Welzl chodil za dob, kdy žil v Dawsonu. Při vyprávění zašli také k Welzlovi domu, který koupila rodina, jenž nevěděla o Welzlovi zhola nic, a tak se o něm nedochovalo v Dawsonu téměř nic až na hrob, který tady má. Dalšími vyprávějícími je také např. Dagmar Pospíšilová, ze Zábřehu, Jerry „Pupál“ Vecka z Denveru a Jiří „Mikin“ Bilin z Kanady. V knihovně v Dawsonu hledal Rudy Krejčí datum o Welzlovo smrti. Nejdříve hledal rok 1951, ale tento rok nebyla zmínka o Welzlovi, že by umřel v tento datum. Na hrobě měl napsaný datum 1951, což je ukázalo později jako nesprávný datum. Skutečně Welzl umřel v roce 1948 (strouhal.cz).

Dalším dokumentem je „Expedice do Jakutska: Na konec světa, zveřejněná na webu strouhal.cz. Dokument pojednává o cestách čtyřčlenného týmu na Sever po stopách Eskymo Welzla. Výchozím bodem pro počátek cesty je Moskva. Dále se vydali podél řeky Lény k poštovní stanici Jelanka. Sem dle Strouhala dorazil Welzl na cestě do Jakutska. Ze stanice se vydali směrem k řece Léně a dále lodí proti proudu k Lenským sloupům, kde nastoupili do letadla pro dosažení dalšího cíle osady Ust-Kujga. Odtud letěli nad řekou Janou a pohořím Čerského, který také Welzl zdolal, ale však pouze se svým poníkem a povozem. Dosedli na 70 stupeň severní šířky. Odtud se vydali autem do toužené osady, podél řeky Jany, Kazači. V osadě Kazači potkali mnoho Jakutů. Jejich kroky vedly dále do přístavního města Nižně-Jansku, kde skončila jejich výprava z důvodu konce víza. Níže je vyobrazená mapa této Expedice do Jakutska (obr.č.3).

Obrázek 6 Cesta Expedice po stopách J.E.Welzla

Zdroj vlastní zpracování dle dokumentu Expedice do Jakutsku: Na konec světa, ArcGis online

8 Vizualizace cest Jana Eskymo Welzla

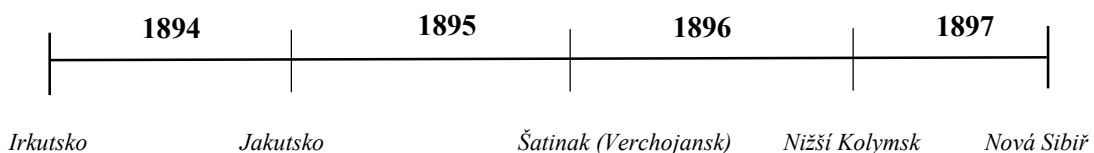
Tato kapitola se bude zabývat vizualizací tras Jana Eskymo Welzla. Stěžejní literaturou této kapitoly je použita kniha „Třicet let na zlatém severu“ od Jana Eskymo Welzla. Čtení v příložených tabulkách je sloupcové. K jednotlivé tabulce je přidána šipka ve směru čtení.

8.1 Počátek cesty z Irkutsku na Novou Sibiř (1894-1897)

Pro počátek cesty Jana Eskymo Welzla bylo zvoleno, jako výchozí bod, město Irkutsko, kde si zakoupil dvoukolový vozík a poníka (Strouhal 2014). Z Irkutsku se dále vydal do Krasnojarsku vlakem a z Krasnojarsku dále na sever. Jako výchozí kniha pro tuto cestu byla zvolena kniha od Jana Eskymo Welzla „*Třicet let na zlatém severu*“. Dle této knihy byla cesta zahájena v roce 1894. Pro podrobnější specifikaci byly použity knihy „*Svoboda pod bodem mrazu*“ od Martina Strouhala, dokument „*Svoboda pod bodem mrazu aneb Perpetuum mobile Eskymo Welzl (2006)*“ od Martina Strouhala a „*Hrdinové ledového moře*“ od Jana Eskymo Welzla.

Mapa jeho cesty je znázorněna na konci této kapitoly.

Časová osa

Navštívená místa Irkutko-Jakutsko

Tabulka 2 Navštívená místa v roce 1894

1894			
Irkutsko (jaro)	2 mongol. Vesnice	Kyrensk	Pustina Urda (podzim)
Krasnojarsk	Řeka Léna	Řeka Vitim	Jakutsko
Městečko Kačuga	Mongol. vesnice	Vitimsk	
Řeka Angara	Pustina Kuská	Oleminsk	

Zdroj vlastní zpracování, Welzl 2019, ArcGis online

V rámci této cesty vyšla debatní otázka, kdy vlastně započal cestu na Novosibiřské ostrovy. Dle knihy „Svoboda pod bodem mrazu“ začala jeho cesta v roce 1895 (Strouhal 2014). Avšak dle výše zmíněného se vydal na cestu již v roce 1894.

Při podrobnějším zkoumání bylo zjištěno, že Transsibiřská železnice mezi Krasnojarskem a Irkutskem byla zahájena teprve v roce 1894. Tudíž nemohl jet vlakem z Irkutsku do Krasnojarsku v roce 1894, ale až v roce 1895.

Pomocí knihy „Svoboda pod bodem mrazu“ jsou vytyčena další možná místa, kterými mohl projít na cestě do Jakutska. Autor v této knize uvádí, že z Krasnojarsku se vydal dále na východ směrem k osadám Kansk, Tulun a dále na sever k osadě Ust Udu. Další zastávkou po osadě Ust Udu byla řeka Angara. Přes zmíněnou řeku se dostal převozem. Dále se vydal směrem na sever na osadu Kačug, kde dosáhl horního toku řeky Lény. Zde se napojil na historický jakutský trakt (poštovní cesta Irkutsko-Jakutsko). Územím, kterým procházel mezi řekou Angarou a osadou Kačug se nazývá pustina Ust Uda nebo Ust Urda. Jeho další kroky mířily směrem k městu Kirensk, řece Vitim, městu Vitimsk, Olekminks a Jakutsku. Mezi Olekminskem a Jakutskem se rozprostírá pustina Urda, které dosáhl na podzim (Strouhal 2014).

Navštívená místa Jakutsko – řeka Indigirka (osada Šatinak)

Tabulka 2 Navštívená místa v roce 1895

1895		
Jakutsko (březen)	Řeka Jana	Osada Šatinak
Městečko Kiriliach	Verchojansk	Řeka Indigirka (zima)
Šigalava (červen)	Vesnice	

Zdroj vlastní zpracování autorkou, Welzl 2019, ArcGis online

Na počátku března vyrazil do Jakutska a dále se vydal směrem na Šigalavu (malé městečko ležící uprostřed rozlehlých tunder). Od Šigalavy se vydal k městu Verchojansk. Mezitím však narazil na širokou řeku Janu. Aby se mohl dostat na druhý břeh této řeky, tak si musel vyrobit vor. Po této řece plul 4 dny a dále jeho kroky vedly na Verchojansk. Za Verchojanskem asi 6 km narazil na malou vesnici a dále se vydal k osadě Šatinak a usídlil se poblíž řeky Indigirky.

Dle publikace od Martina Strouhala také započal cestu počátkem března, kdy se vypravil k hornímu toku řeky Jany, kde se nachází tzv. Verchojanská cesta. Rozdílná část, která je v knize uvedena, je, že místo 4 dnů plul po řece 18 dní. Dalším rozdílem této knihy je, že se na zimu usídlil v blízkosti města Verchojansk (Strouhal 2014).

Navštívená místa Sylvitar – Nižší Kolymsk

Tabulka 3 Navštívená místa v roce 1896

1896		
Sylvitar (březen)	Vrchní Kolymsk	Komunistické vesnice
Řeka Kolyma	Střední Kolymsk	Nižší Kolymsk

Zdroj vlastní zpracování autorkou, Welzl 2019, ArcGis online

Počátkem února se vydal směrem na Sylvitar, kterého však dosáhl až za 6 týdnů, tedy v březnu. Dále se vydal na sever, kde narazil na řeku Kolymu. Zde si také sroubil vor, aby se mohl dostat do Nižšího kolymsku. Nejprve projel Vrchním Kolymskem, dále Středním Kolymskem a nakonec Nižším Kolymskem. Mezi Středním a Nižším Kolymskem podél břehu narazil na 6 vesnic. Na zimu se usadil v poblíž v Nižšího Kolymsku (Welzl 2019).

Navštívená místa Nižší Kolymsk – Nová Sibiř

Tabulka 4 Navštívená místa v roce 1897

1897				
Nižší Kolymsk (březen)	Os. Sv. Vavřince	Ostrov Ajon	Hranice ledového moře	
Osada Čimtse (polovina dubna)	Ostrov Vladimír	Medvědí ostrovy (ostrov Krestovskij)	Nová Sibiř (září)	
Ostrov Koljučín (konec dubna)	Řeka Anadyr	Nová Sibiř (počátek července)		
Břehy Behring. moře	Ostrov Koljučín	Behringova úžina		

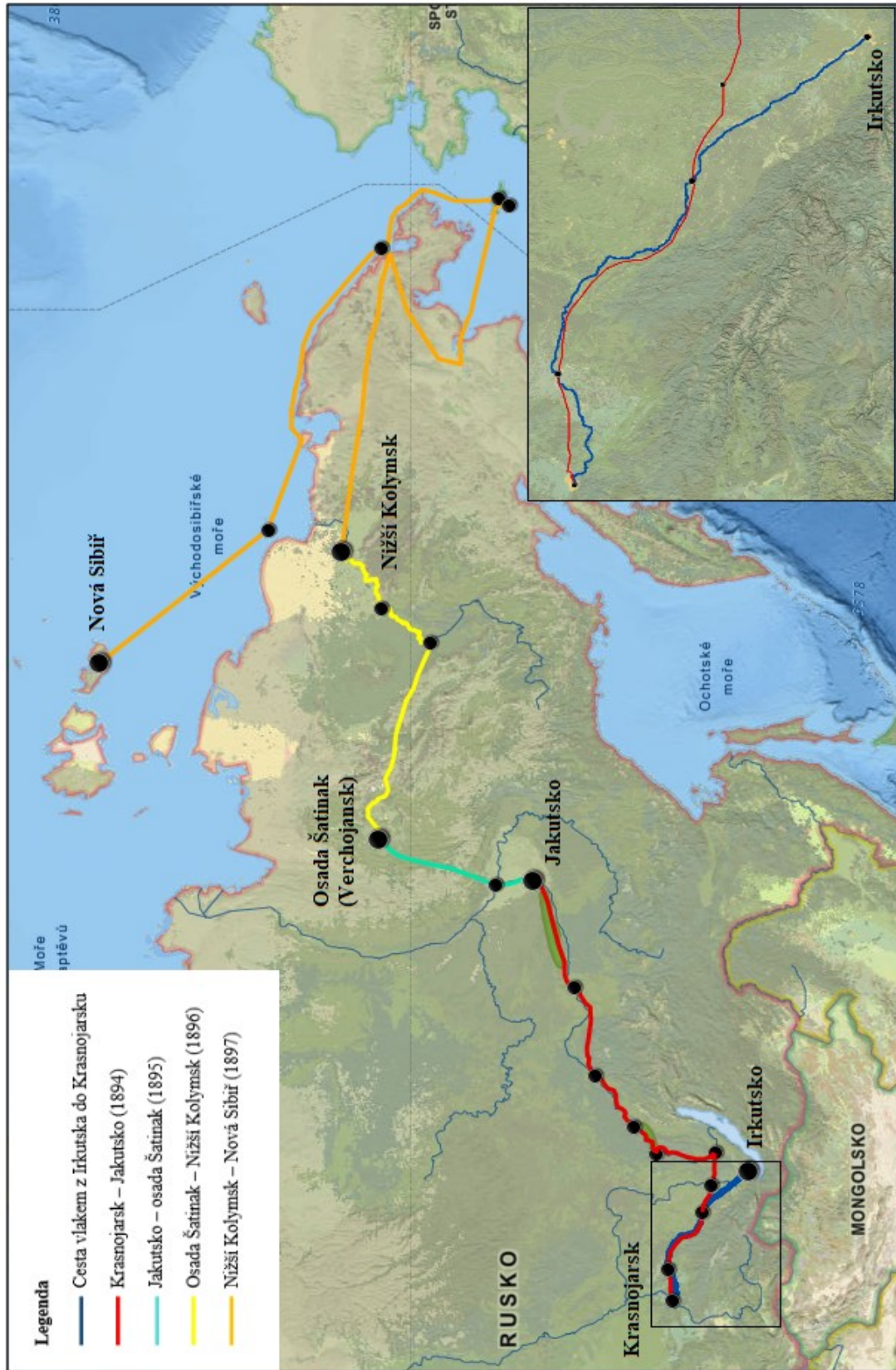
Zdroj vlastní zpracování autorkou, Welzl 2019, ArcGis online

V polovině března si zajel nakoupit zásoby do Nižšího Kolymsku ze kterého se dále vydal do osady Čimtse a ostrov Koljučín. V osadě Čimtse zakoupil 4 soby a prodal koníka, který s ním táhl celou cestu od Irkutsku. Dále se vydal směrem k řece Anadyr. V knize uvádí, že se vydal na jih, ale spíše se vydal na východní část, tedy na nejvýchodnější cíp asijské pevniny k břehům Behringova moře. Směrem k ostrovu Sv.Vavřince a ostrova Vladimír. Dále se vydal na sever kolem pevniny na ostrov Koljučín. Další zastávkou směrem na západ je ostrov Ajon a Medvědí ostrovy, přesněji ostrov Krestovskij (dle knihy „Svoboda pod bodem mrazu“), kde čekal na kapitány s velrybářskými loděmi, kteří by ho dovezli na Novosibiřské ostrovy. Počátkem července přijela na ostrov velrybářská loď, která ho vzala na výpravu k hranicím Ledového oceánu na lov velryb. Nejdříve však vysadili Welzlovo soby na ostrově Nová Sibiř. Po vysazení sobů se vydali dále na severozápad směrem k Behringově úžině až k hranicím ledového oceánu. Dopli k 83 stupni, kde ulovili první velrybu. Na této výpravě byli 40 dní a počátkem září Welzla vysadili zpět na ostrově Nová Sibiř (Welzl 2019).

Strouhal ve své knize uvádí, že se opravdu z osady Čimtse vydal na východ na nejvýchodnější cíp Asie a poté na řeku Anadyr. Jiné rozdíly v dalších publikacích nalezeny nebyly.

Obrázek 7 Cesta na Novou Sibiř 1894-1897

Cesta na Novou Sibiř 1894-1897

18. 3. 2022

Zdroj vlastní zpracování autorkou, Welzl 2019, ArcGis online

8.2 Ostrovy Novosibiřské 1899

V tomto období navštívil ostrovy poblíž jeho zázemí, kde vykonával práce zámečníka a dovozce živobytí. V průběhu dalších let jeho pobytu navštěvoval tyto ostrovy pravidelně každý rok kvůli rozvážení živobytí.

V rámci této podkapitoly budou vytyčeny navštívené ostrovy poblíž Nové Sibíře. Spousta z níže uvedených ostrovů v tabulce je těžko dohledatelná na mapách a pravděpodobně jsou ostrovy pojmenované dle místního pojmenování.

Hůře dohledatelné ostrovy budou podrobněji vytyčeny dle dostupné literatury v rámci detailnějšího výzkumu. Jako inspiraci je použita mapa, která je kreslena samotným Welzlem (viz obrázek č.). Tím, že byl velice neznalý v mapách, jak sám také uvedl, nevypovídá jeho mapa celkovému pohledu dnešních map ani dřívějších. Pro lepší specifikaci ostrovů jsou použity výřezy mapy od Richard Andree (viz obrázek č.3 a č.4).

Tato podkapitola bude také zaměřena na bydliště Jana Eskymo Welzla. Není poměrně jisté, jaký ostrov je vlastně jeho domovem.

Na konci této podkapitoly bude znázorněna mapa těchto navštívených ostrovů dle popisu jednotlivých míst. Z níže vyobrazené mapy (viz obrázek č.) bylo nejtěžší vymezit ostrovy, které již na současných ani tehdejších mapám nejsou k dohledání. Jedná se například o ostrov Malý Kotelnyj, Plelkov a Valja. Ostatní jmenované ostrovy (viz tabulka 6) jsou snadněji vizualizovatelné, protože jsou uvedeny jak v tehdejších tak současných mapách.

Navštívené ostrovy

Tabulka 5 Navštívené ostrovy v roce 1899

Ostrovy 1899			
Tadeusz	Nová Sibír	Henriette	Bližnyj
Ljechov	Bennet	Jeanette	Plelkov
Velhobil	Světov	Bělkov	Barešim
Kotelnyj	Figurin	Štelbovil	Valja

Zdroj vlastní zpracování autorkou dle knihy "Třicet let na zlatém severu" od J. E. Welzla

Místo pobytu Jana Eskymo Welzla

Místo pobytu Jana Eskymo Welzla je velká neznámá, co se týče různých publikací. Proto bude přibliženo jeho místo pobytu vysvětlením v rámci podrobnějšího zkoumání..

Strouhal (2019) uvádí, že místem pobytu J.E. Welzla byl ostrov Ljachovský. Podobně jako publikace „*Paměti českého polárního lovce a zlatokopa*“ od Jana Eskymo Welzla je uvedeno, že pobýval na jednom z ostrovů Ljachovských, kde dle popisu nebylo daleko k ostrovu Bližnyj po zamrzlém moři. Naproti tomu Welzl (2019) uvádí, že poblíž jeho pobytu na západě byl ostrov Tadeusz.

Dle autorčina uvážení je zřejmé, že opravdu se mohl usídlit na ostrově Nová Sibiř. Usouzeno je z popisu, kdy na západě se nacházel ostrov Tadeusz. Welzl (2019) také popisoval, že z ostrova Krestovkyj plul s kapitánem nejdříve na ostrov Nová Sibiř zhruba 700 verst¹⁰(v přepočtu tedy 746 km). Ostrov Nová Sibiř je dle měření vzdálena od tohoto ostrova 629,3 km, kdežto ostrov Ljachovský (Bližnyj) je vzdálen 685,6 km. Z měření tedy nelze přesně usoudit, kde opravdu měl místo pobytu.

Další indicií pro určení místa je ostrov Figurin. V dnešních podobách map ho však nelze nalézt, ale dle historických map ano (viz obr. č.17) Z hlediska mapy, kterou nakreslil sám Welzl (viz obr. č.8) je zřejmé, že tento ostrov se nacházel směrem na sever v blízkosti Nová Sibiř , což se o ostrovu Ljachovském říci nedá. Autorka došla k závěru ze zjištěných informací, že místem pobytu Jana Eskymo Welzla byl pravděpodobně ostrov Nová Sibiř.

¹⁰ Verst – Stará ruská délková míra, 1 verst = 1,06678 km

Obrázek 8 Mapa kreslená Janem Eskymo Welzl - výstřižek

Zdroj tourism-zabreh.cz

Ostrov Figurin

Ostrov Figurin dle Welzlova popisu byl nejsevernější ostrov ostrovů Novosibiřských. Dle současných map se ostrov nikde nenachází. Avšak dle mapy z roku 1895 byl ostrov Figurin vyobrazen nad ostrovem Barešim v blízkosti ostrovů Tadeusz a Kotelnyj. Martin Strouhal, který se vydal na výpravu, kterou podnikl v roce 2017, po stopách Jana Eskymo Welzla zjistil, že pod nátlakem vysokých vln, které zvedal vysoký vítr, zmizel. Mnoho těchto malých ostrovů se pod neustálým nápořem zmenšují (Hányš 2017).

Ostrov Malý Kotelnyj

Ostrov Malý Kotelnyj byl umístěn na severu od ostrova Kotelnyj a na západ od ostrova Tadeusz. Byl zde umístěn z důvodu toho, kdy po podrobném zkoumání vyšlo dle webové stránky online mapy- mapy.cz se nachází Malý Kotelnyj právě zde jak je umístěn.

Ostrov Barešim

Ostrov Barešim byl umístěn dle analýzy mapy z roku 1895, jejímž autorem je Andree Richard na severu ostrova Tadeusz. Dle dřívějších dostupných map byl ostrov Tadeusz a ostrov Kotelnyj oddělený a byl vyobrazen jako výčnělek ostrova Tadeusz. V současných mapách jsou tyto ostrovy spojeny pomyslným obloukem, tím pádem ostrov zanikl. Pro přesnou vizualizaci byl umístěn ostrov Barešim právě zde.

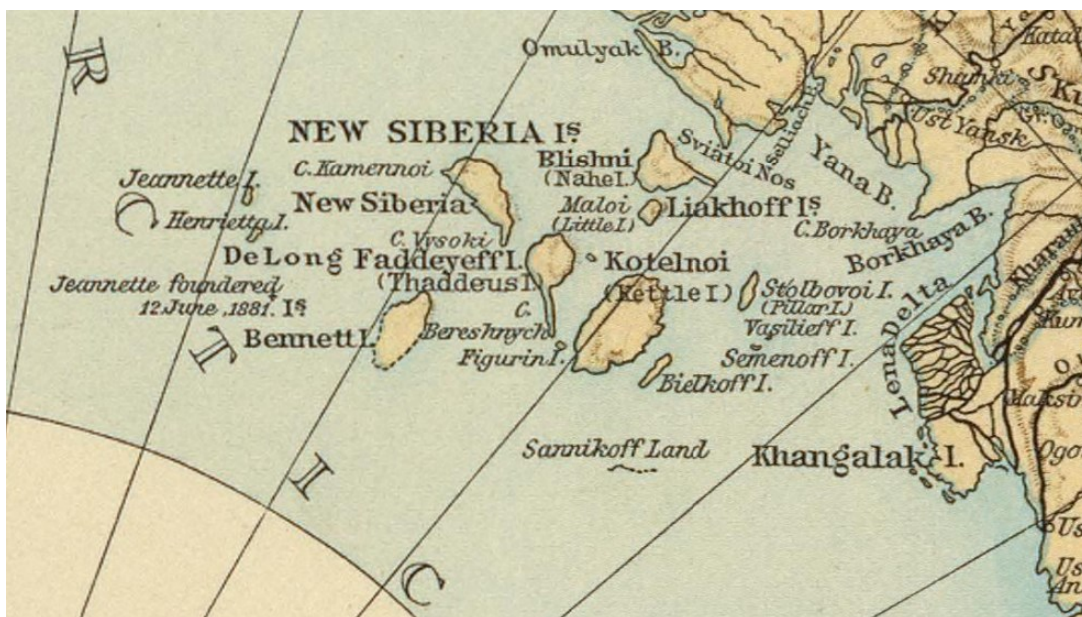
Ostrov Valja

Ostrov Valja je umístěn v blízkosti ostrova Bennetova. V knize „Třicet let na zlatém severu“ Welzl popisoval ostrov Valja při svých výpravách Polárním listonošem, kdy se vydával podél ostrova Bennetova a jižně od ostrova Valja směrem k Medvědíím ostrovům.

Ostrov Plelkov, Světov a Velhobil

Ostrov Plelkov, Světov a Velhobil dle historických a současných map se nikde nevyskytovaly. Je velice pravděpodobné, že se jedná o menší ostrovy, které taky zmizely v průběhu let, a s jistou určitostí nemohly být tyto ostrovy vyobrazeny, ale dle Welzlova popisu byly součástí ostrovů Novosibiřských. V rámci vizualizace jsem tyto ostrovy umístila v blízkosti těchto ostrovů. Je možné, že ostrovy se také jmenovaly jinak a místní obyvatelé je měli také nazvané jinak.

Obrázek 9 Výřez mapy z roku 1895 od Richard Andree

Zdroj David Rumsey Map Collection, Cartography Associated, Autor: Richard Andree 1895

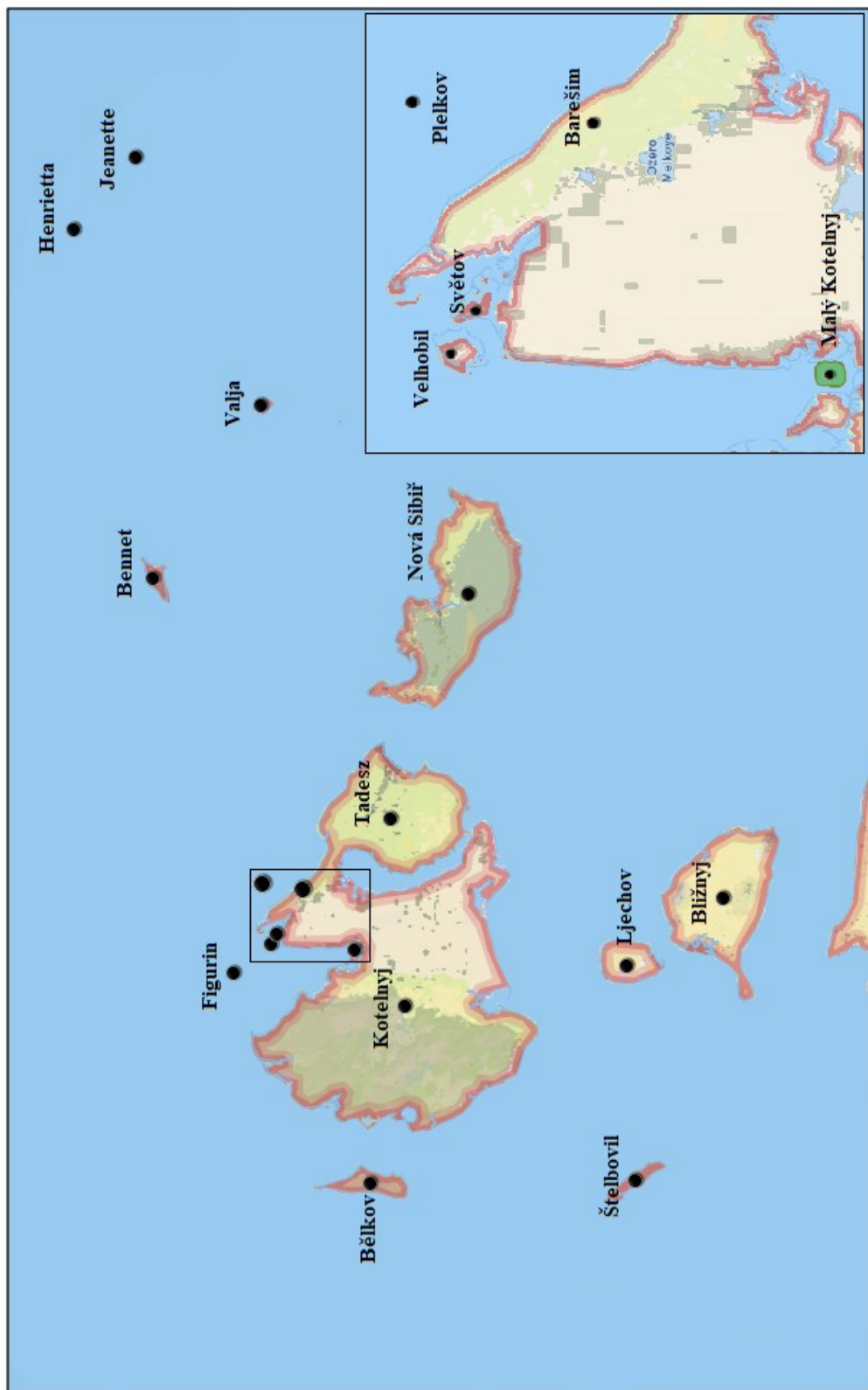
Výše uvedený obr. č. 5 znázorňuje podobu Novosibiřských ostrovů v letech 1895. Na tomto výřezu si lze všimnout, že ostrov Kotelnyj a ostrov Tadeuzs nejsou spojeny.

Na výše uvedených obrázcích č. 3 a č. 4 je možné vidět srovnání ostrovů z roku 1895 a ze současné doby z online aplikace Google Earth. Zároveň dle níže uvedeného obrázku č. 5. Lze si všimnout, že se ostrovy v průběhu 127 let změnily.

Dle nejstarší mapy z roku 1895 je zřejmé, že ostrovy byly dříve oddělené. Příkladem je ostrov Barešim, který byl dříve výběžkem ostrova Tadeusz. Dle arcgis online je také zřejmé, že ostrovy byli jiné a i dle Google Earth.

Obrázek 10 Navštívené Novosibiřské ostrovy

Navštívené Novosibiřské ostrovy

10. 4. 2022

Sources: Esri, HERE, Garmin, FAO, NOAA, USGS, © OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community. Sources: Esri, USGS. Sources:

Lucie Stieberová

Zdroj vlastní zpracování autorkou (Welzl 2019), ArcGis online

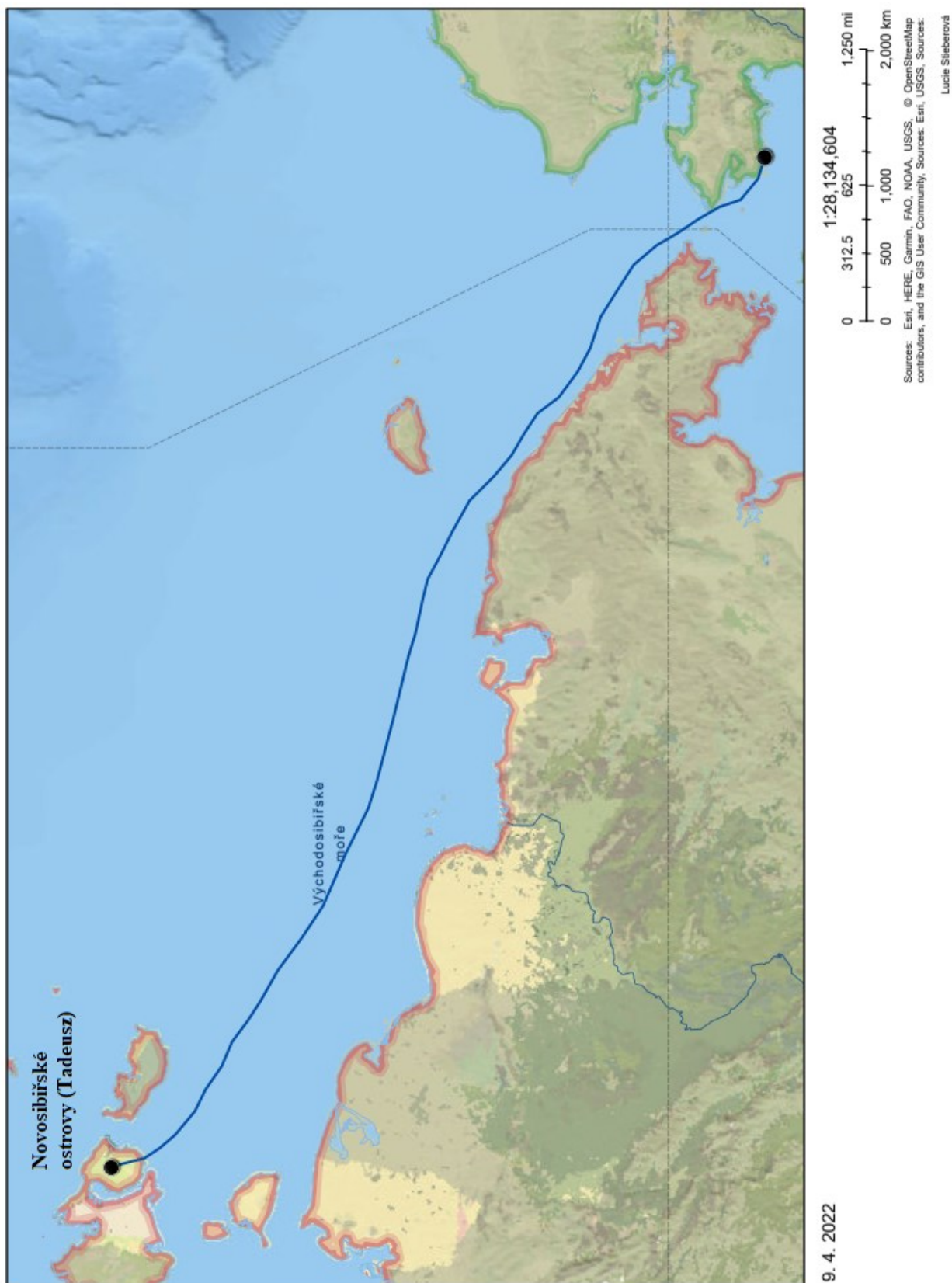
8.3 Cesta do Nome zima 1901 – podzim 1902

Původním cílem této cesty do Nome bylo zajištění živobytí a vyjednávání přímo s místními bankami o pravidelné dodávce živobytí na ostrov Nová Sibiř. Zpětně by prodávali kožešiny dle zasílaných katalogů od místních firem. Zjistili totiž, že mnozí kapitáni, kteří objíždějí svými loděmi ostrovy v blízkosti Nové Sibíře, prodávají živobytí Eskymákům a polárníkům velmi draze. Proto se pro tuto cestu rozhodli. V této době také navštívili americké vnitrozemí (Welzl 2019). Cesta z Novosibiřských ostrovů do Nome jim trvala bezmála 10 dnů, na kterou se vydali lodí.

Při návratu z amerického vnitrozemí do San Francisca se jeho družině, která jela s ním, napadla myšlenka, že by mohli jet ze San Francisca k Bennetovu jezeru a sjet celý Yukon od pramene k ústí až zpět na Novou Sibiř. Rozhodli se pro tuto cestu z důvodu, že v okolí Kanady a Aljašky byly nalezeny nové zlaté žíly. Celou tuto cestu sjeli, pomocí ručně vyrobených lodí v údolí Bennetova jezera, kde pramení Yukon.

Obrázek 11 Cesta do Nome zima 1901-1902

Cesta do Nome (1901-1902)

Zdroj vlastní zpracování autorkou dle knihy "Třicet let na zlatém severu" od Jana Eskymo Welzla, ArcGis online

8.4 Polárním listonošem

Polárním listonošem se stal díky tomu, že prodával kožešiny a nakupoval důležité živobytí pro žijící polárníky a trvale usídlených Eskymáků v okolních ostrovech Novosibiřských. Když jezdil s kožešinami a živobytím, tak přibral také poštu. Na tyto výpravy, které budou podrobněji popsány a vyobrazeny, se vydával s družinou psích spřežení, která čítala mnohdy až 350 psů a 24 saní. Pošta jezdila celkem dvakrát za rok, a to v dubnu a v říjnu nebo počátkem listopadu.

Cesta je rozdělena na 2 díly mapy z důvodu přehlednosti, tedy cesty tam a zpět.

Tabulka 6 Cesta polárního listonoše

Cesta polárního listonoše			
Figurin (Tadeusz)	Ostrov Vladimír	Unalaklik	Cap York
Ostrov Valja	Ostrov Svatého Vavřince	Caltag	Kevalik (Kiwalik)
Mědvědí ostrovy	Aljaška	Yukon	Kotzebue sund (město Kotzebue, Kotzeubueův záliv)
Wranglerův ostrov	Nome	Severní Aljaška	Mys prince Waleského
Behringova úžina	Chiniq (Shaktoolik)	Teller	Novosibiřské ostrovy

Zdroj vlastní zpracování autorkou dle knihy "Třicet let na zlatém severu"

Výchozím bodem pro výpravu byl ostrov Figurin nebo Tadeusz, kde se setkávali ostatní členové družiny, aby vše připravili na výpravu. Dále pak jeli s výpravou jižně od ostrova Valja, kolem Medvědíh ostrovů až na jižní část Wranglerova ostrova, kde dále pokračovali směrem k Behringově úžině. Podél Behringovy úžiny se dostali až na Aljašku mezi ostrovy Vladimír a Sv. Vavřinec.

Ostrov Vladimír je na mapě umístěn severně od ostrova Sv. Vavřince, dle popisu se jedná o malý ostrov, kde byli už v této době pouze osamocené eskymácké jeskyně. Umístila jsem ho severně od ostrova Sv. Vavřinec z důvodu toho, že se mezi ostrovy

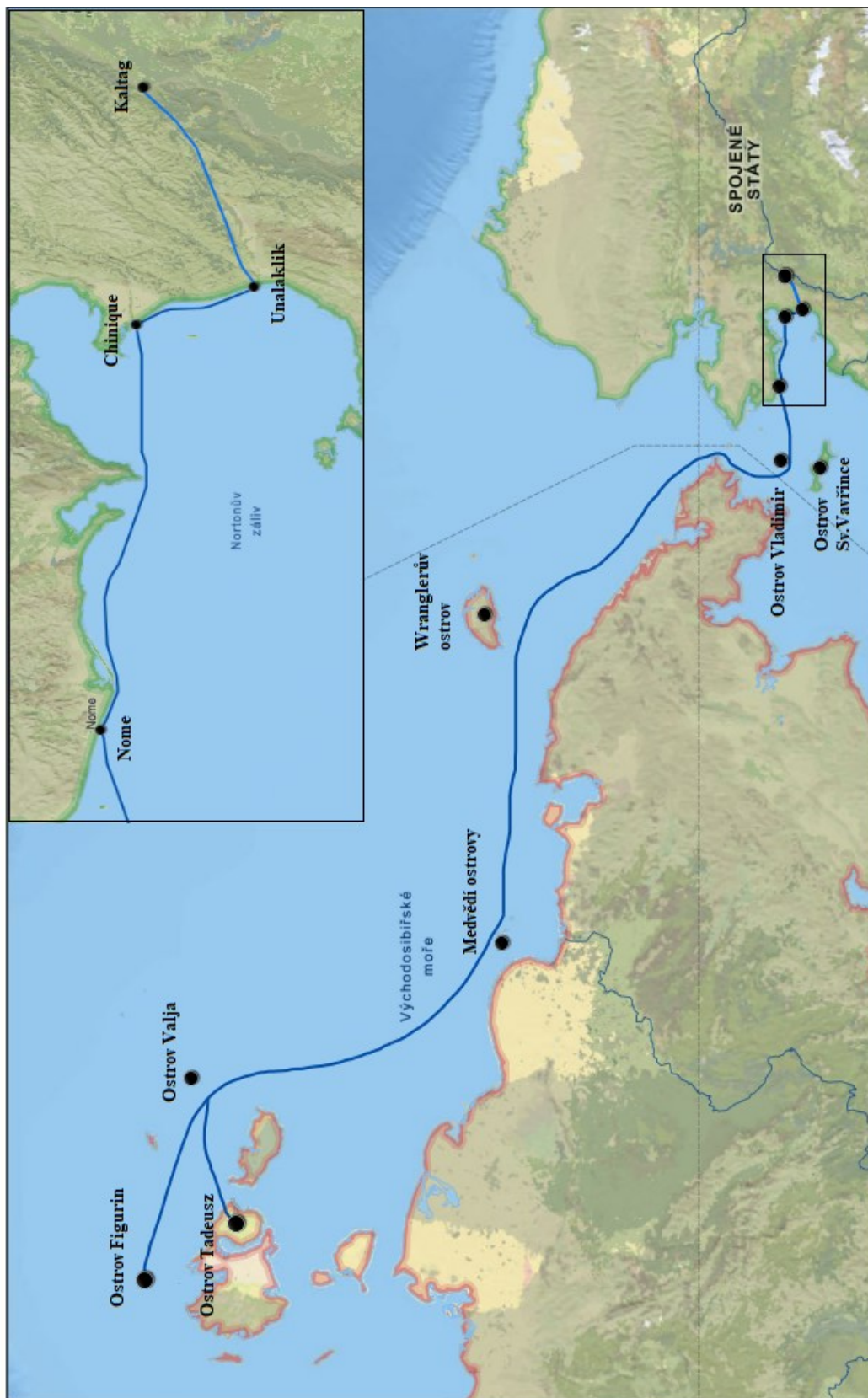
Vladimír a sv. Vavřinec dostávali do Nome. Dle mého názoru bylo toto umístění jako nejlepší možná volba z důvodu trasy této výpravy.

Od těchto výše zmíněných ostrovů se zastavovali buďto v Nome, Chiniq (Shaktoolik) a nebo Unalaklik, kde se poté vydávali do města Kaltag ležící na řece Yukon. V tomto městě vyložili svůj náklad a pokračovali zpět do přístavního města Nome, kde nabírali poštu pro Severní Aljašku. Z města Teller se vydali na Cap York, dále na Kevalik (Kiwalik) a poté přes Kotzebueův záliv zpět na Mys prince Waleského a dále na Novosibiřské ostrovy (Welzl 2019).

Níže vyobrazené mapy jsou nejlepší možné cesty této aljašské pošty, kterou takto nazývali. Víceméně se mohli tyto cesty lišit v závislosti na přírodních podmínkách, se kterými se potýkali. Celá tato cesta trvala déle než měsíc. Když vyráželi v říjnu nebo v listopadu, tak dorazili zpět okolo Vánoc (Welzl 2019).

Obrázek 12 Polárním listonošem cesta do Kaltag

Polárním listonošem - cesta do Kaltag

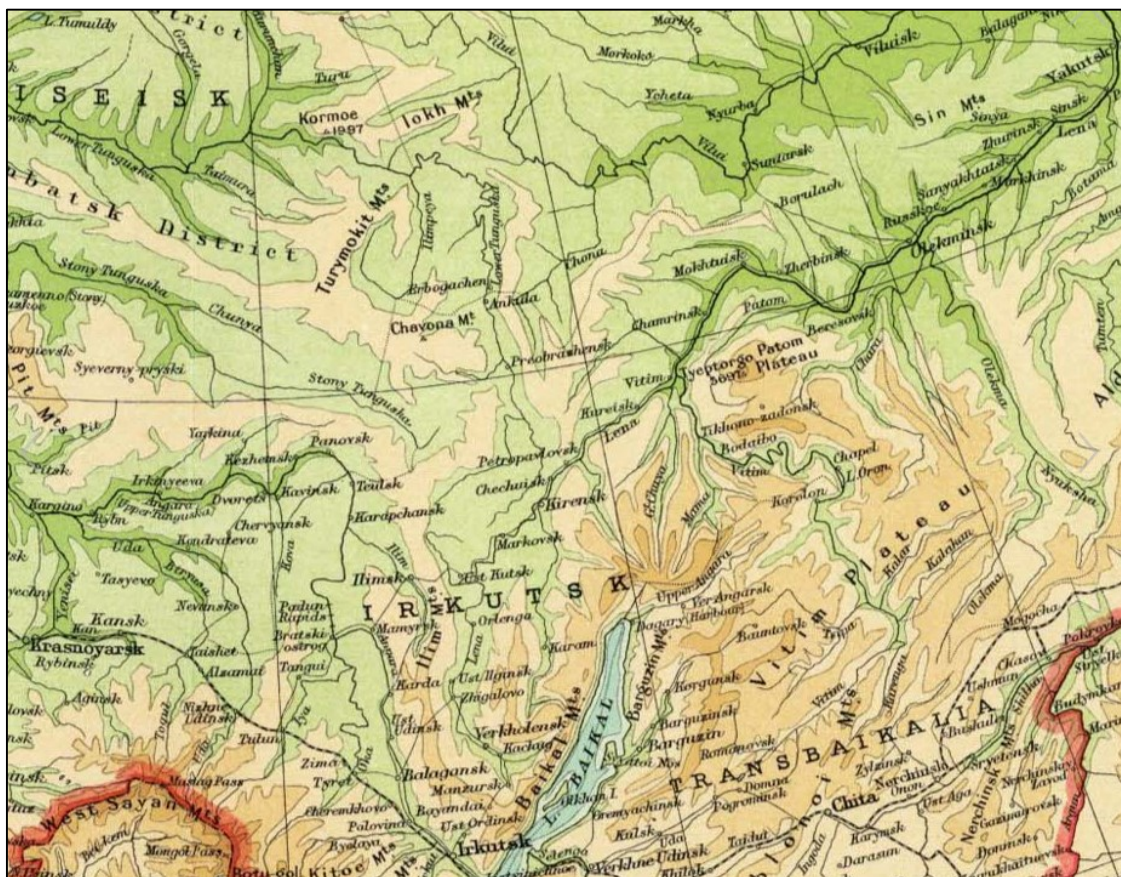

3. 4. 2022

Sources: Esri, HERE, Garmin, FAO, NOAA, USGS, © OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community, Sources: Esri, USGS
Lucie Stieberová

Zdroj vlastní zpracování autorkou dle knihy "Třicet let na zlatém severu" od Jana Eskymo Welzla

Obrázek 15 Historic Map - 1922 Siberia

Zdroj Historic map - 1922 Siberia.

Dostupné: <https://www.historicpictoric.com/products/historic-map-1922-siberia-vintage>

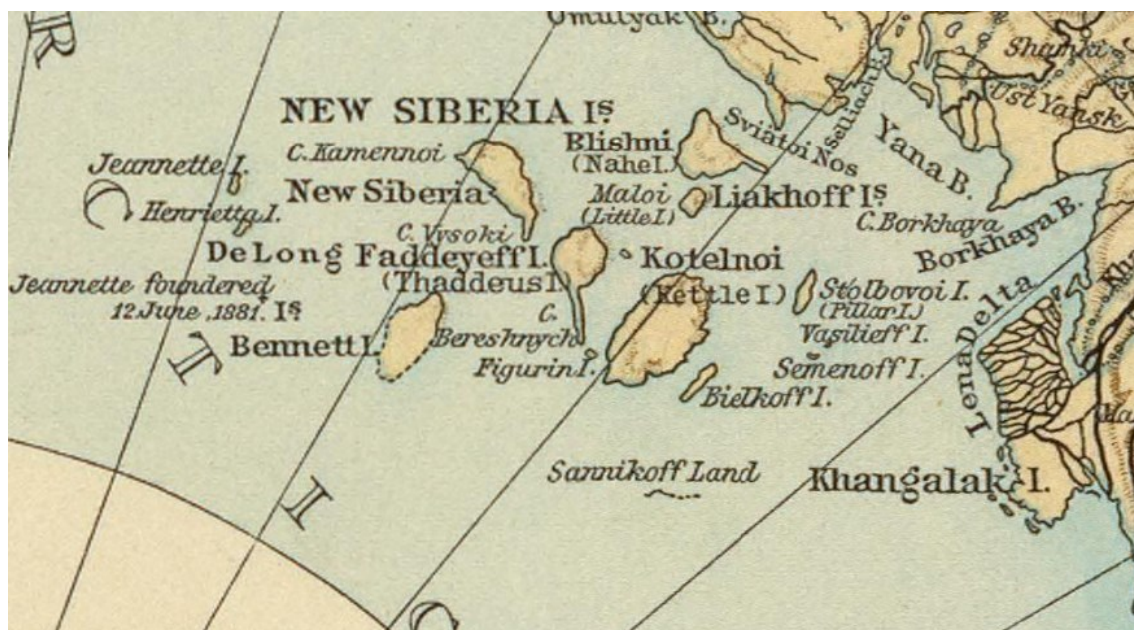
Z hlediska porovnání mapy z roku 1905 a 1922 jsou vidět rozdíly. Mapa z roku 1922 je lépe graficky zpracovaná. V této mapě můžeme vidět zanesení výškových rozdílů barevně a také lépe znázorněné vodstvo, cesty, města a fyzicko-geografické oblasti. V mapě z roku 1905 je výškopis znázorněný pomocí šrafování a čísel.

Příkladem vodstva je jezerní síť, která je označena zřetelněji na mapě z roku 1922. Dalším příkladem je fyzicko-geografická oblast Vitimská plošina, která je zapsána v mapě z roku 1922, kdežto v mapě z roku 1905 nikoli.

9.2 Novosibiřské ostrovy

V podkapitole Novosibiřské ostrovy je znázorněna mapa z roku 1895 a 1905. Výřezem pro srovnání jsou ostrovy Kotelnyj, Faddejevsky a Nová Sibiř z důvodu velké změny v rámci map.

Obrázek 17 Mapa Novosibiřských ostrovů z roku 1895

Zdroj David Rumpsey Map Collection, Cartography Associates

Obrázek 18 Novosibiřské ostrovy z roku 1905

Zdroj The 1900 Collection Maps and Plans of Yesteryear

Obrázek 19 Novosibiřské ostrovy

Zdroj mapy.cz

Na výše uvedených obrázcích č.17 a č.18 jsou vyobrazené ostrovy Novosibiřské v historii. Největším rozdílem je oddělený ostrov Faddejevskij (Tadeusz) od ostrova Kotelnýj. V dnešní podobě jsou tyto ostrovy spojeny (viz obr. č. 19) právě výběžkem z ostrova Faddejevskij zvaným Bereshnych, který tímto spojením ostrovů zanikl. Z hlediska kartografického si lze všimnou zakreslení ostrovů, kdy v historických mapách jsou podrobněji vyobrazeny s lepším dostupným popisem jednotlivých ostrovů. V současných mapách si můžeme však můžeme přiblížit ostrov detailněji. Historické mapy jsou tímto omezeny.

10 Databáze místopisných pojmů

V této kapitole, databáze místopisných pojmů, se bude bakalářská práce věnovat změnám názvů. Některé místopisné názvy se v průběhu let změnily. Databáze bude rozdělena dle jednotlivých geografických útvarů. Soupisy jsou zpracovány tabelárně, kdy základem byla kniha od Jana Eskymo Welzla „*Třicet let na zlatém severu*“. V prvním sloupci je obsažen název dle toho, co uvádí Welzl ve své knize. V druhém sloupci je aktuální název dle Google maps nebo mapy.cz a ve třetím sloupci je uveden dřívější název dle historických map, které jsou uvedeny v metodice. Pro zpracování historického názvu tabulky č. 9 a 10 je použita mapa s názvem Sibiren z roku 1905.

10.1 Ostrovy

Pro srovnání historických názvů jsou použity dvě historické mapy 1, z roku 1905 od Wagner & Debes Leipzig a 2, z roku 1895 od Andree Richard.

Tabulka 7 Ostrovy

Ostrovy	Současný název	Historický název
Tadeusz	Faddejevsky	1. Faddejewskij (Thaddäus) 2. Faddeyeff (Thaddeus)
Ljehov	Malý Ljachovský	1. Kleine Ljachof 2. Maloi (Little I.)
Velhobil	-----	-----
Kotelnyj	Kotelnyj	1. Kotelnyi (Kessel) 2. Kotelnoi (Kettle)
Nová Sibiř	Nová Sibiř	Nová Sibiř
Bennet	Bennet	Bennet
Světov	-----	-----
Figurin	-----	Figurin
Henriette	Henrietta	Henrietta
Jeanette	Jeanette	Jeanette

Bělkov	Belkovsky	1. Bjelkowskij 2. Bielkoff
Plelkov	-----	-----
Valja	Zhokhov	-----
Štelbovil	Stolbovoy	1. Stolbowoi (Pfeiler) 2. Stolbovoi
Bližnyj	Bolshoy Lyakhovsky	1. Gr.Ljachov 2. Blishni
Barešim	-----	1. ----- 2. Bereshnych
Wranglerův	Wranglerův	Wranglerův
Sv. Vavřinec	Sv. Vavřinec	Sv.Vavřinec
Vladimir	-----	-----
Krestovkyj	Krestovskyj	Krestovskyj
Ajon	Ajon	Ajon

Zdroj vlastní zpracování autorkou

Z výše uvedené tabulky č. 7 je patrné, že některé názvy se v průběhu let změnily. Změna názvů není markantní. U ostrovů Velhobil, Světov, Plelkov a Vladimír dle současných ani historických map se nikde nevyskytují. Pro ostrov Valja dle mého výzkumu dle kapitoly 8. 2. je uvedeno současné jméno Zhokhov.

V rámci ostrovů několika ostrovů se názvy nezměnili a jsou v současnosti stejné nebo podobné jak dle historických map. Jedná např. o ostrovy Wranglerův, Nová Sibiř, Krestovskyj a také Kotelnyj.

U ostrova Ljehov se v průběhu času název změnil. V historické mapě z roku 1895 byl nazván jako Malý Ljachovský ostrov a dle mapy z roku 1905 jen jako Malý ostrov. V současnosti je nazvaný jako Malý Ljachovský.

10.2 Města, osady

Pro srovnání historického názvu se současným je použita historická mapa z roku 1905 s názvem Sibiren zapsaná v německém jazyce a také mapa s názvem Alaska z roku 1906 od US General Land Office. K současnému názvu je použita mapa od společnosti Seznam a Google.

Tabulka 8 Města, osady

Město (osada)	Současný název	Historický název
Irkutsko	Irkutsk	Irkutsk
Krasnojarsk	Krasnojarsk	Krassnojarsk
Kačuga	Kachug	Kachug
Kyrensk	Kirensk	Kirensk
Vitimsk	Vitimsk	Witimsk
Olekminsk	Olekminsk	Olekminsk
Jakutsko	Jakutsk	Jakutsk
Kiriliach	-----	-----
Šigalava	-----	-----
Verchojansk	Vercholensk	Wechojansk
Šatinak	Saschiwersk	Saschiwersk
Sylvitar	-----	-----
Vrchní Kolymsk	Vrchne Kolymsk	Werchne Kolymsk
Střední Kolymsk	Stredne Kolymsk	Sredne Kolymsk
Nižší Kolymsk	Niznyj Kolymsk	Nish Kolymsk
Čimče	-----	-----
Nome	Nome	Nome
Chiniq	Shaktoolik	Shakolik
Unalaklik	Unalaklik	Ungalik
Caltag	Kaltag	Kaltag

Teller	Teller	Teller
Kevalik	Kiwalik	Kiwalik
Kotzebue	Kotzebue	Kotzebue

Zdroj vlastní zpracování autorkou

Dle výše uvedené tabulky jsou některá místa, která se nedali dohledat, proto není uveden název. Mnoho názvů se v rámci let nezměnilo, pouze město Unalaklik, které se dříve nazývalo Ungalik a dnes Unalaklik.

10.3 Řeky, úžiny, oceány

Tabulka 9 Řeka, úžina, oceán

Řeka, úžina, oceán	Současný název	Historický název
Angara	Angara	Angara
Léna	Léna	Léna
Vitim	Vitim	Vitim
Jana	Jana	Jana
Indigirka	Indigirka	Indigirka
Kolyma	Kolyma	Kolyma
Anadyr	Anadyr	Anadyr
Yukon	Yukon	Yukon
Behringova	Beringova úžina	Beringova úžina
Severní ledový	Severní ledový	Severní ledový

Zdroj vlastní zpracování autorkou, (Welzl 2019)

V rámci uvedené tabulky č. 10 jsou všechny názvy stejné až na Beringovu úžinu, Welzl (2019) ji uvádí jako Behringova úžina, avšak dle historických i současných map se nazývá Beringova.

10.4 Pustiny

Tabulka 10 Ostatní místopisné názvy

Místopisný název	Současný název	Historický název
Pustina Kuská	Ust Kuskaja	Ust-Kuskaja
Pustina Urda	Ust Urda	Ust Urda

Zdroj 1 vlastní zpracování autorkou (Welzl 2019).

Dle uvedené tabulky č. 11 se názvy nezměnili. Jen pouze Welzl zjednodušil název Ust Kuskaja na pustinu Kuskou.

Závěr

Hlavním tématem předložené bakalářské práce bylo zobrazení cest Jana Eskymo Welzla během jeho třicetiletém putování Severní Asií. Teoretická část se skládala z pěti hlavních kapitol.

První kapitola teoretické části se zabývala fyzicko-geografickými celky území Severní Asie. Také se věnovala stručné geologii daného území, ve kterém byl popsán vznik a formování zájmového území. Dalším bodem bylo vymezení klimatické klasifikace pomocí W. Köppena a B. P. Allisova. V poslední části byla uvedena hydrologie a biogeografie území. V druhé kapitole byly popsány socioekonomické charakteristiky, kde bylo vymezeno administrativní členění Severní Asie a také porovnání současné a dřívější socioekonomické situace. Třetí kapitola se zabývala popisem Transsibiřské magistrály pro potřeby pozdější analýzy v praktické části. Čtvrtá kapitola popisovala stručný životopis Jana Eskymo Welzla. Poslední část byla věnována popisu „Welzlologů“.

Praktická část se dělila na tři dílčí kapitoly. První kapitola se zabývala vizualizací tras J. E. Welzla. Ta byla rozdělena do jednotlivých podkapitol, které se věnovaly jednotlivým trasám znázorněnými pomocí tabulek a map s místy, jež navštívil. Druhou kapitolou bylo porovnání historické mapy se současnou. Poslední kapitola se zabírala shrnujícími tabulkami všech navštívených míst.

V této bakalářské práci byly vymezeny tři hlavní cíle a dva vedlejší. Primárním cílem bylo zrekonstruování a vizualizace cest Jana Eskymo Welzla. Druhý cíle se vztahoval k seznámení čtenáře s fyzicko-geografickou charakteristikou zájmového území. Třetí cíl zasahoval do problematiky vytvoření databáze navštívených míst, jak geografických, tak místopisných. Prvním vedlejším cílem bylo srovnání dřívější a současné socioekonomické situace a druhým srovnání historických map se současnými. Druhý hlavní cíl byl naplněn v teoretické části, kde bylo podrobně popsáno pomocí fyzicko-geografických celků, klimatických charakteristik a biogeografie vymezené území. První hlavní cíl byl naplněn v rámci praktické části, která se z jednoho celku věnovala vyobrazení map s jeho cestami a popisem. Třetí hlavní cíl byl taktéž splněn v praktické části, kdy se vytvářela databáze navštívených míst. Splnění prvního vedlejšího cíle bylo naplněno v rámci teoretické části, kdy se vymezovalo administrativní členění

v současnosti a popsána jeho historie. Druhý vedlejší cíl byl splněn v rámci části praktické, která zahrnovala srovnání územní historické mapy s dnešními.

Při zpracování této práce bylo hlavním problémem dohledat některá navštívená místa a dále historické mapy, které byly mnohokrát často nečitelné. Dalším omezením také byly poskytnuté prameny, jež se k sobě hodně podobaly a nebylo tak možné přesně vymezit trasu jeho cesty.

Seznam použitých zdrojů

Knižní literatura

Daniel, J., Hercik, J. & Tláškal, M. (2013). *Regionální geografie Asie*. Olomouc: Univerzita Karlova

Šára, P. & Košnář, M. (2005). *Lexikon zemí světa*. Praha: Kartografie Praha

Martin, P. (1994). *Lake Baikal*. Arch. Hydrobiol. Beih. Ergebn. Limnol 44, p. 3-11. Stuttgart

Mičková, B. (2010). *Význam federálních okruhů v administrativně-politickém systému Ruska*. [Diplomová práce]. Ostravská Univerzita Ostrava

Morávková, S. & Nováková, A. (2003). *Četba o neobyčejných cestách Jana Eskymo Welzla*. Česko: Paseka

Rowntree, L., Lewis, M., Wickoff, W. & Price, M. (2014). *Globalization and Diversity: Geography of a Changing World*. (5.vyd.). Upper Saddle River: Pearson 2013

Strouhal, M. (2014). *Svoboda pod bodem mrazu: příběhy a záhady, které zanechal největší český polárník Jan Eskymo Welzl*. Zábřeh, Česko: Martin Strouhal

Šára, P. (2005). *Lexikon zemí světa, fakta, příroda, historie*. Praha. Česko: Kartografie Praha a.s.

Šindler, P. & Baar, V. (1988). *Regionální geografie světadílů a oceánů*. Ostrava. Česko: Pedagogická fakulta v Ostravě

Trevor, D. (2006). *Taiga*. New York: Chelsea House

Turek, V. (2015). *Transsibiřská magistrála*. Česko: Václav Turek

Welzl, J. (2004). *Hrdinové ledového moře*. Broumovice: Česká republika

Welzl J. (2019). *Paměti českého polárního lovce a zlatokopa*. Česko: Carpe Diem

Welzl, J. E. (2019). *Třicet let na zlatém severu*. Česko: Klokan

Zeidler, M. & Banaš, M. (2013). *Vybrané kapitoly z ekologie horských ekosystémů*. Česko. Univerzita Palackého Olomouc

Zimakova, K. (2019). *Rusko v 21.století: analýza demografických a vybraných socioekonomických ukazatelů*. [Bakalářská práce]. Západočeská Univerzita Plzeň

Články

Davidson, N.C. (2016). *Yenisei River Basin and Lake Baikal (Russia)*. The Wetland Book. Springer Dordrecht. Springer Link

Khlebnikova, E. I. (2011). *Climate Zones and Types*. Environmental structure and function Vol. II. Encyclopedia of life Support Systems

Kirpotin, S., N. (2015). *The Great Ob River Basin*. International Journal of Environmental Studies. Volume 72, p.377-379. Dostupné na:

Majhi, I. & Yang, D. (2008). *Streamflow characteristics and changes in Kolyma Basin in Siberia*. Journal of Hydrometeorology 9, 2

Nanda, M. K. (2018). *Climatic Classification*. Research Gate. Dostupné: <https://www.researchgate.net/publication/325130734>

Slowik, P. (2018). *Ural, Sibiř a Dálný východ: Motor ekonomického rozvoje v Rusku?*. Dostupné 13.3.2022 z <https://itradenews.cz/exportni-sance/675/ural-sibir-a-dalny-vychod-motor-ekonomickeho-rozvoje-v-rusku>

Ščeokočichin, V. V. (2016). *ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ РОССИИ*. Volgogradská státní univerzita

Tharkov С.А (2019). АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОЕ ДЕЛЕНИЕ // Большая российская энциклопедия. Электронная версия; Dostupné na: <https://bigenc.ru/text/5578862#> Дата обращения: 22.04.2022

Varotsos, C. A., Krapivin, V.F., Mkrchan, F.A. & Xue Y (2021). *Optical Spectral Tools for Diagnosing Water Media Quality: A Case Study on the Angara/Yenisey River System in the Siberian Region*. Advances in Hydrologic and Water Quality Modeling of Water Systems. Land 2021, 10 (4), 342

Velichko, A.A., Timireva S.N., Kremenetski, K.V., MacDonald, G.M. & Smith L.C (2011). *West Siberian Plain as a late glacial desert*. Quaternary International. Volume 237. Issues 1-2. pg. 45-53. Elsevier

Elektronické zdroje

APEC.org (2021). *What is Asia-Pacific Economic Cooperation?*. Dostupné 14.3.2022 z <https://www.apec.org/about-us/about-apec>

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2013). *Central Siberian Plateau*. *Encyclopedia Britannica*. Dostupné 28.10.2021 z <https://www.britannica.com/place/Central-Siberian-Plateau>

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2015). *Siberia*. *Encyclopedia Britannica*. Dostupné 28.10.2021 z <https://www.britannica.com/place/Siberia>

Berkley University of California (2007). *The tundra biome*. Dostupné 20.9.2021 z <https://ucmp.berkeley.edu/exhibits/biomes/tundra.php>

Conserve Energy Future (2021). *Taiga Biome*. Dostupné 29.9.2021 z <https://www.conserve-energy-future.com/taiga-biome.php>

Divíšek, J. & Culek M. (2021). *Biogeografie Multimediální výuková příručka. Opadavé lesy mírného pásu*. Masarykova univerzita: Přírodovědecká fakulta. Dostupné 30.9.2021 z https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps13/biogeogr_2/web/pages/index_book_5-4-8.html

Eart Observatory Nasa (2011). *The Ural Mountains*. Dostupné 29.9.2021 z: <https://earthobservatory.nasa.gov/images/87198/the-ural-mountains>

Geography (2021). *Lena River*. Dostupné online 18.10.2021 z: <https://geography.name/lena-river/>

Hányš R. (2017). *Věřím, že tam byl, říká dobrodruh po cestě na Sibiř ve stopách Welzla*. Dostupné 6.4.2022 z https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/zabreh-jan-eskymo-welzl-sibir-cesta-martin-strouhal.A170916_352483_olomouc-zpravy_stk

Imperial War Museums (2022). *What Was The February Revolution?*. Dostupné 28.10.2021 z <https://www.iwm.org.uk/history/what-was-the-february-revolution>

Jet Propulsion Laboratory (2015). *Ural Mountains, Russia*. Dostupné 29.9.2021 z: <https://www.jpl.nasa.gov/images/ural-mountains-russia>

National Geography Society (2020). *Tundra Biom*. Dostupné 18.8.2021 z <https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/tundra-biome/>

Tarasmae, J. & Reeves, A. (2009). *Tundra*. *The Canadian Encyclopedia*. Dostupné 19.8.2021 z <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/tundra>

The Columbia Encyclopedia (2021). *West Siberian Plain*. Dostupné 20.10.2021 z <https://www.encyclopedia.com/reference/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/west-siberian-plain>

The European Space Agency (2021). *Lena River Delta*. Dostupné online z 20.10.2021 https://www.esa.int/ESA_Multimedia/Images/2019/06/Lena_River_Delta

WorldAtlas (2021). *Ural Mountains*. Dostupné 29.9.2021 z <https://www.worldatlas.com/mountains/ural-mountains.html>

Mapy

Andree Richard (1895). *N. Polar Regions*. Dostupné 15.4.2022 z https://www.davidrumsey.com/luna/servlet/detail/RUMSEY~8~1~30691~1150610:N--Polar-Regions-?title=Search+Results%3A+List_No+equal+to+%271010.008%27&thumbnailViewUrlKey=link.view.search.url&fullTextSearchChecked=&dateRangeSearchChecked=&showShareIIIFLink=true&helpUrl=https%3A%2F%2Fdoc.lunaimaging.com%2Fdisplay%2FV75D%2FLUNA%2BViewer%23LUNAVIEWER-LUNAVIEWER&showTip=false&showTipAdvancedSearch=false&advancedSearchUrl=https%3A%2F%2Fdoc.lunaimaging.com%2Fdisplay%2FV75D%2FSearching%23Searching-Searching

Andree Richard (1881). *Nordpolarregion*. Dostupné 15.4.2022 z https://www.davidrumsey.com/luna/servlet/detail/RUMSEY~8~1~30753~1150692:Nordpolarregion-?title=Search+Results%3A+List_No+equal+to+%271494.008%27&thumbnailViewUrlKey=link.view.search.url&fullTextSearchChecked=&dateRangeSearchChecked=&showShareIIIFLink=true&helpUrl=https%3A%2F%2Fdoc.lunaimaging.com%2Fdisplay%2FV75D%2FLUNA%2BViewer%23LUNAVIEWER-LUNAVIEWER&showTip=false&showTipAdvancedSearch=false&advancedSearchUrl=https%3A%2F%2Fdoc.lunaimaging.com%2Fdisplay%2FV75D%2FSearching%23Searching-Searching

US General Land Office (1906). *Alaska*. Dostupné 18.4.2022 z https://www.davidrumsey.com/luna/servlet/detail/RUMSEY~8~1~2238~190101:Alaska-?title=Search+Results%3A+List_No+equal+to+%274761.000%27&thumbnailViewUrl

Key=link.view.search.url&fullTextSearchChecked=&dateRangeSearchChecked=&showShareIIIFLink=true&helpUrl=https%3A%2F%2Fdoc.lunaimaging.com%2Fdisplay%2FV75D%2FLUNA%2BViewer%23LUNAVIEWER-LUNAVIEWER&showTip=false&showTipAdvancedSearch=false&advancedSearchUrl=https%3A%2F%2Fdoc.lunaimaging.com%2Fdisplay%2FV75D%2FSearching%23Searching-Searching

Švýcarská společnost pro kartografii sgk (2016). *Mapa Ruské říše zobrazující železnice a vnitřní vodní cesty*. Bern: Topografický institut. Dostupné 20.4.2022 z <https://kartografie.ch/55-2/>

The 1900 Collection Maps and Plans of Yesteryear (2005-2022). *Northern Asia Map, 1905*. Dostupné 20.2.2022 z https://www.discusmedia.com/maps/asia_maps/6737/

Dokument

Strouhal (2006). *Svoboda pod bodem mrazu aneb Perpetuum mobile Eskymo Welzl*. Dostupné 15.6.2021 z <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10109584420-svoboda-pod-bodem-mrazu-aneb-perpetuum-mobile-eskymo-welzl/>

Strouhal (2012). *Expedice do Jakutska: Na konec světa*. Dostupné 18.9.2021 z <http://www.strouhal.cz/eskymo-welzl>

Seznam tabulek

Tabulka 1 Řeky Sibiře	19
Tabulka 2 Navštívená místa v roce 1895	36
Tabulka 3 Navštívená místa v roce 1896	37
Tabulka 4 Navštívená místa v roce 1897	38
Tabulka 5 Navštívené ostrovy v roce 1899	40
Tabulka 6 Cesta polárního listonoše.....	48
Tabulka 7 Ostrovy	57
Tabulka 8 Města, osady	59
Tabulka 9 Řeka, úžina, oceán.....	60
Tabulka 10 Ostatní místopisné názvy.....	61

Seznam obrázků

Obrázek 1 Mapa území Severní Asie.....	14
Obrázek 2 Administrativní členění Sibiře.....	23
Obrázek 3 Možná místa kozáckých stanic na Sibiři	28
Obrázek 4 Výstřižek Transsibiřské magistrály roku 1895.....	31
Obrázek 5 Jan Eskymo Welzl	32
Obrázek 6 Cesta Expedice po stopách J.E. Welzla.....	34
Obrázek 7 Cesta na Novou Sibiř 1894-1897	39
Obrázek 8 Mapa kreslená Janem Eskymo Welzl - výstřižek.....	42
Obrázek 9 Výřez mapy z roku 1895 od Richard Andree.....	44
Obrázek 10 Navštívené Novosibiřské ostrovy.....	45
Obrázek 11 Cesta do Nome zima 1901-1902	47
Obrázek 12 Polárním listonošem cesta do Kaltag	50
Obrázek 13 Polárním listonošem cesta z Kaltag na Novosibiřské ostrovy	51
Obrázek 14 Historická mapa z roku 1905.....	52
Obrázek 15 Historic Map - 1922 Siberia	53
Obrázek 16 Město Irkutsk.....	54
Obrázek 17 Mapa Novosibiřských ostrovů z roku 1895	55
Obrázek 18 Novosibiřské ostrovy z roku 1905.....	55
Obrázek 19 Novosibiřské ostrovy.....	56

Seznam příloh

Příloha A: Historická mapa Sibirien 1905, Bibliographisches Institut in Leipzig

Príloha A

SIBERIEN.
Maßstab 1:21 000 000
0 100 200 300 400 500 Kilometer
■ RUSSISCHES REICH
■ JAPANESES REICH
■ CHINESISCHES REICH

Bibliographisches Institut in Leipzig

Abstrakt

STIEBEROVÁ, L. (2022). *Česká stopa v objevování kontinentů: vizualizace trasy českého polárníka Eskymo Welzla během jeho třicetiletém pobytu v severní Asii na základě dostupných zdrojů* (Bakalářská práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: Severní Asie, J. E. Welzl, vizualizace tras, Sibiř, cestovatel

Předložená bakalářská práce se primárně zabývá vizualizacemi tras Jana Eskymo Welzla během jeho třicetiletém pobytu v Severní Asii a následné rekonstrukci map. V úvodní části je poukázáno na vymezení zájmového území. Teoretická část se zabývá fyzicko-geografickou charakteristikou vymezeného území, kterým cestovatel prošel. Nejprve jsou popsány fyzicko-geografické celky vyskytující se na území Sibíře. Dále je vymezena klimatická charakteristika a biogeografické celky. Následně je popsána socioekonomická charakteristika, životopis Jana Eskymo Welzla a nakonec se tato kapitola věnuje „Welzlologům“. Praktická část se zabývá především vizualizacemi tras J.E. Welzla, které jsou vyobrazeny pomocí map. První úsek praktické části se věnuje vizualizaci tras, které jsou provedeny na základě dostupných zdrojů k danému tématu. Mezi poslední části náleží srovnání historické mapy se současnou a databáze místopisných pojmů v rámci cest.

Abstract

STIEBEROVÁ, L. (2022). *Czech footprint in continent discovery: visualisation of the route of Czech polar explorer Eskymo Welzel during his 30-year stay in North Asia based on available sources.* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: North Asia, J. E. Welzl, route visualisation, Siberia, traveller

This submitted bachelor thesis primarily deals with visualizations of Jan Eskymo Welzl routes during his 30-year stay in North Asia and subsequent reconstruction of maps. In the introduction part is pointed out the demarcation of the territory of interest. The theoretical part deals with the physical-geographical characteristics of the defined territory that the traveler went through. First, physical-geographic units occurring in Siberia are described. Furthermore, the climatic characteristics and biogeographical units are defined. Subsequently, the socio-economic characteristics, the biography of Jan Eskymo Welzl are described, and finally this chapter deals with „Welzlologists“. The practical part deals mainly with visualizations of routes J.E. Welzla, which are depicted using maps. The first part of the practical part is devoted to the visualization of routes, which are made based on available resources on the topic. The last parts include a comparison of the historical map with the current one and a database of topographical terms within the routes.